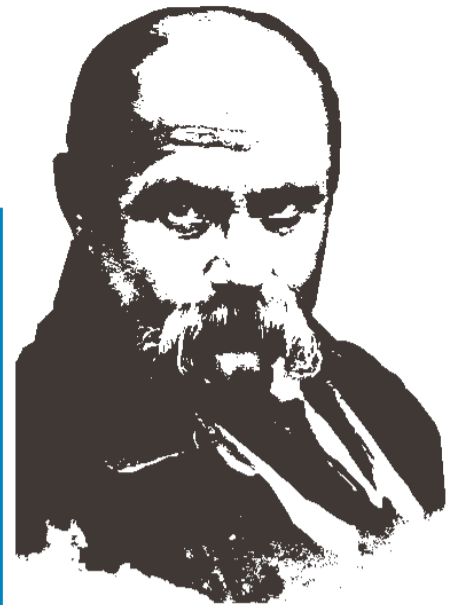

URIERUL UCRAINEAN

Serie nouă, nr. 187-188 / martie 2011

Revistă a Uniunii Ucrainenilor din România

Luptați și veți învinge!

M. Shevchenko

Taras Șevcenko a fost un mare artist al cuvântului și al penelului, dar și un mare patriot, exprimând dragostea lui imensă pentru popor și durerea lui nemărginită pentru suferințele poporului. Creația lui literară a fost tradusă în numeroase limbi ale lumii, inclusiv în română, iar multe dintre poeziile sale au devenit cântece care se interpretează pe întreg mapamondul. În ultimii ani, editurile din țara noastră au îmbogățit bibliotecile cu noi traduceri și studii referitoare la creația poetică a lui Șevcenko.

A vorbi despre poetul genial Taras Șevcenko înseamnă a vorbi despre spiritul Ucrainei. Pentru multe generații de ucraineni și nu numai pentru ei, Șevcenko reprezintă atât de mult, încât se creează, implicit, impresia că știm totul despre el și îl înțelegem în profunzime. Numai că Șevcenko e suflet în sufletul Ucrainei și se continuă prin ea, asimilând noi valori.

ucrainene. Jandarmeria țaristă și cenzura interziceau operele lui Șevcenko, le distrugeau, îi urmăreau pe cei care cultivau memoria marelui poet.

Marele merit al lui Taras Șevcenko este acela că el a ridicat la putere imaginea propriului său popor, i-a redat demnitatea, a înălțat literatura ucraineană la nivel mondial. El a arătat lumii întregi frumusețea și forța limbii ucrainene, a dezvoltat în opera sa ideea egalității între popoare libere, a creării unei societăți în care să se poată manifesta cele mai înalte valori umane. În poeziile lui Șevcenko găsim cea mai frumoasă și mai puternică expresie a dragostei de țară; în opera sa este cuprinsă însăși esența vieții poporului ucrainean.

Poeziile istorice ale marelui poet au fost receptate de poporul ucrainean ca o expresie a propriilor sentimente și gânduri.

Muza lui este muza „mâniei și a tristeții“. Spiritul de luptă și de libertate al operei lui Taras

literatura din ultimele secole nu a transformat cu atâta forță și hotărâre fiecare atom al biografiei sale într-o experiență artistică, într-un suport ideologic al operei artistice, așa cum a făcut-o Șevcenko. Din lirica lui au răzbătut glasurile unor întregi continente sociale abia trasate pe hărțile culturologice elitiste, imensități de durere umană neștiute până atunci. De fapt, în plan ideologic, cu Șevcenko începe lungul și dramaticul proces de democratizare planetară a literaturii. „Cobzarul“ lui Șevcenko este unul dintre primele modele de solidaritate absolută cu orice om nedreptățit de pe mapamond.

Poetul, care visa ca poezia lui să devină un bun al poporului ucrainean, și-a găsit nemuirea în rândul celor mai renumiți clasici ai literaturii mondiale. Ivan Franko este cel care a exprimat cel mai bine acest adevăr: „A fost fiu de țăran și a devenit stăpân al împărăției spiritului. A fost iobag și a

Taras Șevcenko - un strălucit artist ucrainean

Care e măsura măreției lui Șevcenko, în ce constă importanța operei lui - una dintre cele mai impresionante din literatura mondială? Ce îi conferă, până astăzi, moștenirii șevcenkiene o rezonanță mondială? Pagini fără număr au încercat, de-a lungul a două secole, să dea răspuns la aceste întrebări.

Lumea este captivată de principialitatea civică și de puritatea morală a „Cobzarului“, de devotamentul lui față de dreptate și libertate. Dar, pentru a înțelege până la capăt câtă forță spirituală și câtă luptă a trebuit să pună în joc, câte suferințe și câtă durere a fost silit să îndure, trebuie să-l cunoaștem bine nu numai pe Șevcenko, ci și epoca în care a trăit, spiritul societății, contextul politic, ideologic și cultural concret din Imperiul Rus de la mijlocul secolului al XIX-lea.

Societatea rusă din acea perioadă (de altfel, și de mai târziu) era dominată de prejudecăți privind aspectele istorice, culturale, lingvistice și de altă natură ale renașterii literaturii ucrainene, de o necunoaștere elementară a acestora și de sentimentul că literatura ucraineană e o pură născocire a unor intriganți. Au fost ținute sub obroc adevăruri capitale, inclusiv faptul că poporul ucrainean este moștenitorul direct al culturii Rusiei Kievene, că în Ucraina au existat mari gânditori, oameni de artă, compozitori, creatori de literatură religioasă și filozofică. Erau negate existența limbii ucrainene și necesitatea ei, limba ucraineană fiind considerată un dialect când al limbii polone, când al limbii ruse. Guvernul țarist emitea cu încăpățănare circulare prin care limita sau interzicea folosirea limbii

Șevcenko a fost atât de puternic, încât admiratorii poeziei sale îl considerau un mare luptător. De altminteri, astfel se vedea însuși poetul. Adevărul este că nici urmărirea, nici închisoarea, nici deportarea, nici interdicția de a scrie și picta, nimic nu a putut învinge forța spiritului lui Șevcenko. El a fost nu numai un mare poet al poporului său, ci și un erou național al Ucrainei, o întruchipare a caracterului eroic și a spiritului poporului său.

Șevcenko a fost devotat poporului său înrobite, a năzuit spre eliberarea lui și s-a interesat sincer de soarta altor popoare subjugate, exprimând prin imagini poetice concepția politică cu privire la lupta omenirii pentru libertate și demnitate. La fel de mare este și meritul lui de a fi introdus în literatura ucraineană cele mai avansate idei ale vremii, noțiuni înaintate despre om și umanitate, idealurile democratice, în care includea și experiența de luptă pentru o soartă mai bună, pentru viitorul propriului popor.

Recunoașterea lui pe plan mondial se datorează și faptului că Șevcenko nu și-a ridicat niciodată poporul deasupra altor popoare, nu a căutat în el trăsături care să-i fie specifice în exclusivitate. El a fost fiul timpului său și al poporului său, un bărbat care își cunoștea datoria față de marea familie a popoarelor lumii, dar avea și curajul de a-i aminti acesteia că are, la rândul ei, o obligație față de națiunea ucraineană, fără de care lumea ar fi incompletă și nedreaptă.

Șevcenko este cel ce a marcat în chip remarcabil democratizarea culturii mondiale. Nimeni în

ajuns un colos în împărăția culturii umane“.

Popularizarea ideilor și a operei lui Taras Șevcenko, imortalizarea memoriei acestuia au devenit pentru generațiile ulterioare de oameni de cultură ucraineni o forță motrice în ceea ce privește trezirea poporului și unitatea lui.

Putem fi siguri că mileniul trei va aduce o și mai profundă înțelegere a fenomenului cultural de anvergură mondială ce poartă numele de Taras Șevcenko.

În țara noastră, strălucite manifestări publice ale ucrainenilor au omagiat poetul național ucrainean la 197 de ani de la naștere și la 150 de ani de la moarte.

Până în prezent, au adus omagii poetului ucrainenii filialelor București, Satu Mare, Timișoara, Cluj, Iași, Tulcea și Suceava ale UUR. La București, memoria lui Taras Șevcenko a fost cinstită cum se cuvine. Au luat parte Excelența Sa Markian Kulyk, ambasador al Ucrainei în România, funcționari ai ambasadei, numeroși reprezentanți ai comunității ucrainene, prieteni. La vechiul sediu al UUR din Calea Victoriei, 216, am putut viziona un spectacol de o rară frumusețe susținut de ansamblul „Zorea“ din București. Tinerii de talent au declamat poezii și au interpretat cântece pe versurile marelui clasic. Cuprinși de emoție, am trăit cu toții timp de peste două ore în lumea lui Taras Șevcenko din secolul al XIX-lea.

Ion ROBCIUC

Al X-lea Congres al UDMR

În zilele de 26-27 februarie 2011, la Oradea, s-a desfășurat cel de-al X-lea Congres al UDMR care l-a ales în funcția de președinte al UDMR pe Kelemen Hunor. Este medic veterinar, profesor de filosofie și politician român de etnie maghiară, membru al UDMR. Începând cu legislatura 2000-2004, a fost ales deputat de Harghita din partea UDMR.

A candidat la președinția României din partea UDMR în noiembrie 2009. Din decembrie 2009, a fost ales ministru al Culturii și Patrimoniului Național în Guvernul Boc, ceea ce îl face, pe drept cuvânt, unul dintre oamenii de bază ai formațiunii maghiare.

La acest congres, cu statut de invitat, a participat dl Ștefan Buciuta, președintele UUR, care a transmis reprezentanților UDMR următorul mesaj:

*Domnule Președinte,
Stimați participanți la cel de-al X-lea
Congres al UDMR,
Doamnelor și domnilor,*

Din partea mea și a etniei ucrainene din care fac parte vă mulțumesc că mi-ați dat ocazia să particip la acest eveniment important al maghiarimii din România.

Noi, ucrainenii din România, și mai ales din Ardeal suntem strâns legați de activitatea etnicilor maghiari cu care de-a lungul istoriei ne-am dus traiul de zi cu zi indiferent de regimurile instaurate, alături de populația majoritară. Sprijinindu-ne reciproc, cel puțin în Maramureș de unde provin eu, am putut să ne păstrăm identitatea culturală, școala și religia. Dar în privința școlii încă mai avem multe de făcut, având în vedere că acum mai bine de treizeci de ani, la sfârșitul secolului trecut, regimul de tristă amintire ne-a desființat școlile în limba maternă, iar redresarea situației create este destul de anevoioasă.

Cu plăcere îmi aduc aminte de buna conviețuire care a existat în anii șaizeci ai secolului trecut, când împreună cu maghiarii și românii, după ce ne-a fost unificată Școala Medie la Sighetu Marmației, am petrecut câțiva ani împreună la internat. Nu conta că erai Ioan, Ianoș sau Ivan, toți împreună eram colegi, cu toții stăteam la rând la intrare în sala de mese sau făceam schimb de parteneri la dansurile organizate sâmbăta seară la fostul Liceu Maghiar, la fosta Școală Pedagogică Română sau la Internatul Ucrainean unde eram cazați toți băieții de la țară.

Buna înțelegere se păstrează și acum în relațiile dintre cele 19 etnii în cadrul Departamentului pentru Relații Interetnice, unde la conducerea Instituției se află maghiarul Marko Attila, ajutat de germanul Fleischer Helge Dirk și tătarul Sali Negiat, precum și de personalul din partea celorlalte etnii și a populației majoritare.

A devenit deja o tradiție ca la seminarul pentru minorități care are loc în fiecare an la Casa Bernady din Târgu Mureș, organizat de Fundația Culturală dr. Bernády György al cărei președinte este ministrul Borbély László, să fim prezenți și să participăm la

dezbatere privind posibilitățile reale de folosire a limbii materne în viața publică, garanțiile păstrării identității naționale, autonomia locală și privind proiectul de lege a minorităților naționale. Acest seminar ne-a dat prilejul să ne întâlnim cu oameni de seamă ai UDMR, cu senatorii Marko Bela, György Frunda, cu deputații Borbély László, Kelemen Atilla, Varga Attila, cu președinta Ligii Pro Europa, Smaranda Enache, cu care ocazie s-a pus întrebarea: „Autonomia culturală pentru minorități, este o rezolvare?”.

Doresc să mai amintesc despre buna mea colaborare și cu alți reprezentanți ai etniei maghiare cum ar fi Gyöngyike Böndi, fost deputat și actual subprefect al județului Maramureș, cu deputatul Beres Istvan, cu fostul deputat dr. Bonis Istvan sau actualul primar interimar al Municipiului Baia Mare, Ludescher Istvan și cu actualii colegi deputați din cadrul Camerei Deputaților, ceea ce îmi confirmă faptul că indiferent din ce etnie faci parte, dacă dorești și vrei poți să contribui la afirmarea identității etniei pe care o reprezinti.

Acest lucru se poate face numai prin colaborare și bună înțelegere pentru că pe acest pământ avem loc toți, indiferent de ce origine, nație, culoare sau religie suntem.

Vă doresc succes deplin în activitatea dumneavoastră și bună înțelegere spre rezolvarea tuturor problemelor care vă stau în față.

Fie ca prietenia dintre noi să dăinuie mereu!

**președintele UUR
Ștefan BUCIUTA**

Omagiu lui Taras Șevcenko la Iași

La 19 martie 2011, ucrainenii filialei Iași a UUR au cinstit memoria scriitorului lor național Taras Șevcenko printr-un spectacol de o deosebită frumusețe. Printre personalitățile prezente la această manifestare s-a aflat și dl Ștefan Buciuta, președintele UUR, care a rostit următorul cuvânt omagial:

Stimați reprezentanți ai autorităților locale,

*Dragi invitați,
Dragi ucrainenii,
Doamnelor și domnilor,*

Urmând o tradiție mai veche ne-am adunat astăzi, aici, în sala de festivități a Colegiului Național de Artă „Octav Băncilă” din Iași, pentru a cinsti memoria geniului poporului ucrainean Taras Șevcenko.

Nu mulți scriitori dintre cei ce au dobândit recunoașterea mondială reprezintă simboluri pentru popoarele lor, precum Taras Șevcenko, „un fiu de țăran ce a ajuns conducător în imperiul sufletului”, așa cum l-a descris un alt titan al literaturii ucrainene, scriitorul Ivan Franko.

Ideile și operele lui Taras Șevcenko au fost o forță hotărâtoare în trezirea conștiinței naționale a poporului ucrainean, idei care nici până în prezent nu și-au pierdut din actua-

litate. Dacă ne amintim doar de cuvintele lui „Uniți-vă, frații mei, vă rog și vă implor”, înțelegem că numai prin unire, prin aceeași gândire, prin iubire de neam putem să ne edificăm nu numai ca națiune, ci să perpetuăm și moștenirea noastră culturală.

Sărbătorirea Zilelor Taras Șevcenko în întreaga lume ne demonstrează că acesta este un fenomen cultural nu numai pentru ucrainenii, dar și pentru cei care iubesc cultura.

În România, etnia ucraineană cinstește memoria Marelui Cobzar prin adunări festive, seri literare, concerte, recitări de poezie în școli, cămine culturale, orașe și sate așa cum de altfel ne-am adunat și noi, astăzi, aici, la Iași, în sala de festivități a Colegiului Național de Artă „Octav Băncilă”.

La sărbătoarea de azi sunt invitate grupuri artistice din Ucraina - ansamblul Colegiului Pedagogic din Kolomyia, grupul artistic al UUR Iași „Bukovynka” și ansamblul Colegiului Național de Artă „Octav Băncilă”.

Evenimentele culturale dedicate marelui poet ucrainean Taras Șevcenko continuă în luna martie și aprilie în toate județele unde viețuiesc ucrainenii. Dorim succes deplin organizatorilor acestor evenimente!

**președintele UUR
deputat Ștefan Buciuta**

CURIERUL UCRAINEAN

**Strada Radu Popescu, nr. 15,
sector 1, București
Telefon: 021.222.0724,
Tel./fax: 021.222.0737**

**E-mail:
curierul.ucrainean@gmail.com**

**Redactor-șef:
Ion Robciuc**

**Redactori:
Gheorghe Andrașciuc
Ștefan Buciuta
Kolea Kureliuk**

**Tehnoredactare:
Ștefania Ganciu**

**Tiparul executat la
Tipografia
„S.C. SMART ORGANIZATION SRL”**

Zilele de 8 și 9 martie sărbătorite la Rona de Sus

Iarna, bat-o vina, nu vrea să plece de la noi. Se termină și zilele babelor și primăvara tot întârzie. Mărțișorul s-a sărbătorit cu zăpadă. Probabil că și din această cauză spectacolele de altădată, cu mult fast, date la Rona de Sus, atât cu prilejul Zilei de 8 Martie, cât și cu prilejul sărbătoririi lui Taras Șevcenko, geniul al poeziei ucrainene, acum au fost mai modeste. Dar au fost. Și parcă nici nu-ți vine să spui poezii despre Ziua Femeii, a Mamei, pentru că toate sunt legate de sosirea primăverii, care totuși nu a sosit.

Însă ronencele au simțit Ziua Femeii primind fiecare câte o floare de la dl primar I. Romaniuc încă de dimineață. Și fiind și marți, zi de târg la Rona, când vine și autocarul din Spania, multe mame sau soții s-au bucurat primind pachete de la fii, fiice sau soți care lucrează în Spania. Tot de 8 Martie, președintele UUR, dl Elek Oprișan, a primit ziare

ucrainene din București pe care le-a împărțit membrilor UUR, bineînțeles, la câți au ajuns. Fiind o comună așa de mare ar fi fost necesar un număr mai mare de ziare și reviste ucrainene, chiar dacă ar fi fost contra cost. Revistele pentru copii „Dzvonyk“ au fost duse la grădiniță și la școală.

De 8 Martie multe învățătoare au pregătit și prezentat programe artistice dedicate mamelor, dar în clase, deoarece mulți elevi au lipsit pe rând de la școală, din cauza gripei și nu se puteau pregăti spectacole mai ample, ca altădată. De la tânăra directoare a Școlii cu clasele I-VIII din Rona de Sus, dna Loredana Lușcan, am aflat că aproape toate cadrele didactice sunt cuprinse în proiectul de a reînvia cultura și tradiția școlii și a comunei, iar împreună cu elevii, în proiectul „Creativitatea elevilor în construirea identității școlii și a comunității“, și cu alte proiecte. Au desfășurat multe acțiuni cu copii și mai au planificate și alte activități. Dar despre acest lucru, mai detaliat în alt articol.

După-amiază de 8 Martie a fost organizată o masă festivă pentru cadre didactice la Popasul de pe Hera, onorată de primarul comunei, iar în restaurantul din centrul comunei pentru angajatele firmei „Navocsur“, onorată de patronul acesteia, dl I. Ruscovan.

În ziua de 9 martie, la Școala cu clasele I-VIII din Rona de Sus, a avut loc sărbătorirea lui

Taras Șevcenko pe clase, pregătită de învățătoarele și de profesorii de limba ucraineană și de muzică. În biblioteca comunală, cu acest prilej, s-au citit poezii, s-au cântat cântece pe versurile lui Taras Șevcenko de elevii îndrumați de prof. P. Romaniuc și dna bibliotecară.

Așa au fost sărbătorite cele două evenimente în Rona de Sus, cu speranța că mult așteptata primăvară va sosi. Și împreună cu multe urări de bine și prosperitate, ofer tuturor femeilor un buchet de ghiocei și un coșuleț cu flori alături de un călduros „La mulți ani!“

Ileana DAN

De multe ori ne întrebăm: care e cel dintâi și cel mai de folos gând al omului și ce îi trebuie acestuia ca să se mântuiască?

Pe lângă credința dreaptă, omul mai are nevoie și de următoarele: să aibă către Dumnezeu inima de fiu, către sine - minte de judecător, iar către aproapele - inimă de mamă.

Pentru a înțelege mai bine ce înseamnă „inimă de mamă“ am să transpun poezia „Inima mamei“ de George Coșbuc într-o scurtă povestioară.

Se spune că într-un sătuc trăia o tânără frumoasă care, după ce s-a căsătorit, trăia împreună cu soțul său într-o căsuță modestă, în sărăcie, dar în multă credință și înțelegere.

După puțin timp Dumnezeu i-a binecuvântat cu un copilăș. Fericirea lor nu a durat foarte mult pentru că soțul ei a murit pe front, iar tânăra mamă a rămas cu toate grijile pe capul ei.

Ca orice mamă, nu dormea nopțile, se întrista când copilășul era bolnav, îl legăna, îl mângâia și îl ferea de orice rău.

Copilășul creștea, iar mama îl educa în frica lui Dumnezeu.

S-a străduit să-l trimită mai târziu la școală, sacrificându-se din răputeri doar ca el să ajungă un om învățat și respectat de semenii.

Din păcate, ca mulți tineri din ziua de azi, tânărul o luă pe căi greșite, influențat fiind de anturaj, de iubită și de ispitele din jur. Treptat, iubirea lui pentru mamă s-a stins; venea târziu acasă, vorbea urât cu dânsa și n-o mai respecta.

Mama se topea de plâns, neștiind ce să mai facă.

Până acolo ajunse tânărul nostru, încât într-o zi, la dorința iubitei sale, tulburat fiind, a scos inima din pieptul mamei sale cu un cuțit și a alergat cu aceasta spre iubita sa (pentru a-i demonstra că pe ea o iubește mai mult decât pe propria mamă).

Alergând, s-a împiedicat, a căzut și s-a lovit foarte tare. Atunci din inima mamei pe care o avea în mână s-a auzit: „Puiul mamei, te doare rău?“

Vedeți ce înseamnă dragostea de mamă? Orice rău i-ar face copilul, ea îi vorbește cu

Chip de mamă

dragoste și vrea să-i fie bine, să nu-l doară nimic.

Mama își iubește copiii mai mult decât pe ea însăși. Rămâne flămândă pentru a-i vedea pe ei sătui. Copilașii se hrănesc trupește, iar mama duhovnicește. Ei rămân cu gustul mâncării, iar mama cu veselia duhovnicească. „Mama se chinuiește, se ostenește mai mult cu copiii, dar în același timp «se încarcă» de har prin grija față de ei“ (pr. Paisie Aghioritul).

De multe ori auzim spunându-se: „Pentru ce să fac mai mult de unu-doi copii?“, „Nu vedeți cât e de greu?“, „Cu ce am să-i hrănesc?“, „Cu ce am să-i îmbrac?“ Dar unele femei uită că prin naștere de prunci, prin truda de a-i crește se mântuiesc, iar Dumnezeu este Cel care are grijă de toate: și de hrană, și de îmbrăcăminte, ba mai mult, trimite și mai multă binecuvântare în casa cu mai mulți copii și nu uită să-i dea mamei multă putere pentru a răzbi cu ei.

Din proprie experiență pot spune că Dumnezeu are grijă de fiecare sufletel din casă. Și noi am fost nouă copii, iar Dumnezeu nu a uitat de noi. Îmi amintesc că ne povestea mama cum de multe ori se îngrijora de faptul că nu avea cu ce să ne hrănească a doua zi, dar Dumnezeu, lucrând prin oameni, ne trimitea cele necesare de fiecare dată. Sau cum cădea în genunchi și se ruga Maicii Domnului când copiii aveau examene, iar aceasta parcă o mângâia ajutându-o mereu.

Există momente grele când ai copii, dar binecuvântarea pe care o aduce un copil în casă nu o poate aduce nimeni și nimic.

Asa am crescut toți mari și, slavă Domnului, toți suntem la casele noastre împliniți și fericiți.

De multe ori mama este pusă în situații limită, în care trebuie să se descurce, de multe ori mama e medic, e psiholog, e învățător, e judecător și nu pentru că ar avea studiile potrivite, ci pentru faptul că Dumnezeu o înzestrea cu

aceste calități și priceperi. Mama are un sărut capabil să vindece orice rană, fie ea trupească sau sufletească, mama are trei rânduri de mâini cu care le face pe toate și trei perechi de ochi (o pereche de ochi care să vadă prin ușa închisă atunci când întrebă „Ce faceți acolo?“, o altă pereche cu care vede ce nu vrea, dar trebuie să știe și, desigur, ochii blânzi prin care le spune copiilor „Vă iubesc!“).

Se pot spune multe despre MAMA. Numeroși scriitori au încercat să o definească prin cele mai frumoase cuvinte și expresii, dar parcă întotdeauna se poate spune mai mult.

Ceea ce nu trebuie să uităm este faptul că atât timp cât avem o mamă suntem copii binecuvântați pentru că nu toți copiii au parte de această minunată făptură.

Pentru o clipă ar trebui să ne punem în locul mamei și să înțelegem câte face ea pentru noi, cât trudește, cât gândește, cât judecă cum să facă ca să ne fie nouă mai bine.

Exemplul suprem de mamă este Maica Domnului, care nu a avut parte de un cămin cald pentru a-L aduce pe lume pe însuși Isus Hristos. L-a născut într-un grajd încălzit de răsuflarea vitelor, dar s-a bucurat din plin pentru că tocmai Ei i-a fost dat să aducă pe lume pe Mântuitorul sufletelor noastre.

Isus Hristos ar fi putut veni pe lume sub altă formă, însă a venit în lume cu trup de copil pentru că doar în ochii unui copil poți vedea puritatea deplină, inocența, sinceritatea, surâsul angelic și un suflet curat.

În prag de sărbători și în fiecare zi trebuie să ne trezim cu gândul la Dumnezeu și să ne rugăm Lui și Maicii Domnului, care e ajutoarea mamelor, să ne ocrotească și să ne țină părinții și copiii în viață sănătoși, iar mamei noastre să-i sărutăm mâna ori de câte ori avem ocazia și să-i mulțumim pentru tot ceea ce face pentru noi.

Sărut mâna, MAMĂ!

Iustina IURCEA (ARDELEAN)

Aniversarea scriitoarei Lesea Ukrainka la București

În data de 25 februarie 2011, exact la împlinirea a 140 de ani de la nașterea cunoscutei scriitoare ucrainene, Lesea Ukrainka, la Centrul Cultural Informațional al Ucrainei din București, a fost organizată o amplă manifestare culturală, având ca generic „Lesea Ukrainka - o puternică făclie spiritu-

ală“. Inițiatorul acțiunii, Uniunea Ucrainenilor din România - filiala București, a primit în acest sens sprijinul conducerii centrale a UUR și al Ambasadei Ucrainei la București.

Organizatorii s-au bucurat de o mediatizare adecvată a evenimentului: Televiziunea Română, Radio România Internațional și presa le-au fost alături.

Manifestarea a debutat cu un cuvânt cald de salut, rostit de domnul Iuri Verbytkyi, gazda manifestării, ministrul consilier al Ambasadei Ucrainei care actualmente coordonează activitatea Centrului. Domnul Verbytkyi a subliniat importanța acestei aniversări desfășurate în Ucraina și peste tot, unde ucrainenii își pleacă fruntea în fața bogăției spirituale a poetei lor, Lesea Ukrainka, și a rolului ei imens în literatura ucraineană și cea universală.

Domnul prof. Ion Robciuc, prim-vicepreședinte al UUR și președinte al Comisiei de Cultură, a vorbit despre semnificația celebrării unor evenimente de seamă în viața culturală a ucrainenilor din România. Iar aniversarea a 140 de ani de la nașterea scriitoarei Lesea Ukrainka, evident că ocupă un loc important în calendarul manifestărilor culturale ale UUR pe anul în curs.

Eu am avut privilegiul de a rosti un scurt cuvânt despre viața și activitatea scriitoarei, în limba română, deoarece în sală se aflau prieteni ai ucrainenilor de alte etnii care nu ne cunoșteau limba.

Ansamblul artistic ucrainean „Zorea“ și un grup de tineri studenți, conduși de domnul Traista Mihai, student și scriitor, vicepreședinte al UUR - filiala București, ne-au oferit un frumos program literar-artistic. Domnia sa, împreună cu Raluca Almășan, au prezentat, sub forma unei scenete literare, viața și opera Lesei Ukrainka, presărată de poezii.

În această atmosferă festivă deosebită, domnului Ioan Rebușapcă, profesor doctor al Universității București și redactor al revistei literare „Naș holos“, i-a fost transmisă Diploma de Onoare, oferită de Asociația „Ucraina - Lume“. Și aceasta cu prilejul împlinirii a 75 de ani de viață a profesorului, viață dedicată propagării culturii, științei, literaturii, precum și formării de viitori dascăli ucraineni, pentru care îi mulțumim toți. După cum a subliniat domnul profesor în alocuțiunea sa, această distincție „i se trage“ mai ales, de la organizarea Simpozionului literar la aniversarea a 150 de ani de la nașterea scriitorului ucrainean Ivan Franko, la Facultatea de limbi și literaturi străine, în urmă cu 5 ani în colaborare cu MCPN și cu profesorii de la Universitatea din Lviv, conduși de prof. dr. Bohdan Iakymovyci, care i-a acordat distincția. Consecința acestei colaborări a fost și publicarea unei culegeri de comunicări, foarte apreciate în țară și peste hotare.

O distincție similară i-a fost acordată de aceeași asociație și poetului M. Mihailiuc, la împlinirea vârstei de 70 de ani, cu alt prilej.

La sfârșitul manifestărilor a răsunat un potpuriu de melodii ucrainene dedicate scriitoarei care a știut și ea să iubească cântecul ucrainean și să respecte bogata tradiție muzicală ucraineană.

Seara s-a încheiat cu un cocteil oferit de UUR și de Centrul Cultural Informațional al Ucrainei.

În continuare, redau cuvântul pe care l-am rostit la omagierea Lesei Ukrainka.

Scriitoarea ucraineană Lesea Ukrainka, cu numele ei adevărat Larysa Kosaci, căsătorită Kvitka, s-a născut în urmă cu 140 de ani, la 25 februarie 1871, în orașul Novhorod - Volynskiy (Ucraina) și a murit, răpusă de o boală necruțătoare, la doar 42 de ani de viață.

Geniul literaturii ucrainene, Ivan Franko, contemporan cu Lesea Ukrainka, văzând debutul ei literar, afirma: „de la Testamentul lui Șevcenko, Ucraina nu a mai auzit un cuvânt poetic mai fierbinte decât din gura acestei fete firave, bolnave“.

Lesea Ukrainka a abordat cele mai diverse genuri literare: poezia, proza, drama, publicistica, dar a preocupat-o și istoria, mai ales cea medievală, muzicologia, folcloristica (a înregistrat peste 220 de melodii ucrainene cântate cu propria-i voce) și a luat parte la mișcarea națională de eliberare când Ucraina se afla sub stăpânirea Rusiei țariste.

Lesea Ukrainka era cunoscătoare a câtorva limbi europene (germana, franceza, engleza, italiana), inclusiv a limbilor slave, greacă veche, latină și a tradus mult din literatura universală. O dovadă a erudiției sale este și faptul că la doar 19 ani ea a reușit să scrie pentru surorile ei mai mici manualul „Istoria veche a popoarelor orientale“, care a fost editat abia după moartea sa (în 1918). Lesea nu a studiat la nici o școală sau facultate, asemenea fraților săi, ci doar acasă cu părinții ei care-i alcătuiau programul de studiu și metoda de predare a tuturor disciplinelor.

A călătorit foarte mult din fragedă tinerețe. Motivul era și boala pe care încerca să o trateze, fiindcă la doar 12 ani, i-a fost descoperită tuberculoză osoasă. A vizitat Germania, fosta Austro-Ungarie (a fost și în România de astăzi, la Gura Humorului, cu prietena ei, scriitoarea bucovineană Olha Kobyleanska), Bulgaria, Italia, Egipt, de câteva ori în Caucaz și Crimeea, iar impresiile despre aceste călătorii ne-au fost împărtășite adesea în operele sale literare. A fost considerată una dintre cele mai culte femei ale aceluși timp.

Născută într-o familie de intelectuali ucraineni de seamă: tatăl - Petro Kosaci, un burghez luminat, progresist, aplecat spre literatură și artă, mama - Olena Pcilka, născută Drahomanova, scriitoare și activistă culturală a vremii, înconjurată fiind de rude și prieteni ai familiei de o înaltă ținută intelectuală și morală, precum Mychailo Drahomanov, cunoscut om de știință și critic literar, Mykola Lysenko, renumit compozitor ucrainean, Mychailo Starytkyi, dramaturg, Ivan Franko, scriitor și alții - toți punându-și amprenta pe formarea ei ca viitor patriot ucrainean și scriitor apreciat.

Dragostea sa față de patrie, față de poporul ei oropsit, o făceau să se întoarcă din călătorii întotdeauna cu bucurie în locurile natale, unde, după cum afirma într-o poezie scrisă în Italia „și fumul e mai dulce și mai drag...“

Pleiada de scriitori ucraineni tineri din acea vreme - Mychailo Pavlyk, Olha Kobyleanska, Vasyl Stefanyk, Osyp Makovei și alții, o admirau pe Lesea Ukrainka pentru talentul și dârzenia ei, încurajând-o ca, în pofida bolii, să nu renunțe la scris.

Lesea Ukrainka s-a remarcat în diverse domenii ale artei, inclusiv în cel muzical. În tainele pianului era îndrumată de însăși soția compozitorului Lysenko, însă din cauza deformărilor suferite la mâini, ca efect al bolii, a fost nevoită ca la vârsta de 19 ani să renunțe definitiv la instrumentul îndrăgit căruia îi dedică, cu sensibilitatea-i caracteristică, o poezie („Pianului meu“). Ea susținea, la un moment dat, că dacă ar fi putut continua educația muzicală, s-ar fi putut afirma poate chiar mai mult decât în domeniul poeziei.

S-a dedicat, totodată, artei broderiilor ucrainene. Cosea de la vârsta de 6 ani. Își broda, până

nu a evoluat boala, propriile-i costume populare și cămăși bărbătești (a reușit chiar să facă una pentru tatăl ei). Demn de semnalat este faptul că cei din familia aristocrate, de condiția ei, nu obișnuiau să se îmbrace în costume populare, însă familia ei progresistă făcea excepție în acest sens. Ea a crescut într-un mediu cultural ucrainean unde domnea spiritul tradițiilor populare și legătura adâncă cu oamenii simpli. În majoritatea fotografiilor păstrate, o putem vedea pe Lesea îmbrăcată în frumoase ii ucrainene, împodobite cu mărgele.

În scurta ei viață, necazurile nu o părăseau aproape niciodată pe Lesea Ukrainka. I-a fost dat să suporte propriile suferințe fizice, dar și cele morale, pentru apropiatăii săi. O mătușă din partea tatălui - arestată și trimisă în Siberia (ei îi dedică prima sa poezie, la vârsta de 9 ani, intitulată „Speranța“), multiubitul ei unchi, M. Drahomanov, emigrat în Bulgaria, cu care a corespondat timp de 7 ani de zile (aceste scrisori constituie acum o sursă însemnată pentru reconstituirea drumului vieții și activității scriitoarei) a făcut un infarct. A decedat la Sofia (în 1895), în timp ce ea se afla în vizită la el. Dragul ei prieten și iubit Serhi Merjynskiy, răpit de o boală necruțătoare, a murit în brațele ei (în anul 1901). Și toate acestea în condițiile în care tuberculoza ei avansa și solicita diverse intervenții chirurgicale - operație la mâna stângă, proteză la piciorul drept și multe alte tratamente medicale. Și totuși, ea devenea tot mai puternică spiritual și tot mai nesupusă sorții nemiloase. Pentru aceasta era supranumită „fiica lui Prometeu „pe care, așa cum spunea într-o poezie, îl respecta „că n-a făcut pe oamenii săi robi“. Iar speranța, „Contra spem spero“ (cum se intitulează una dintre poeziile sale) o însoțea mereu.

În pofida bolii și a suferințelor, în august 1907, Lesea Ukrainka reușește să se căsătorească cu avocatul Klyment Kvitka, cu care se cunoștea de mult timp, și împreună cu soțul ei pleacă din Kiev în Crimeea unde clima părea a fi mai prielnică. Urmează apoi câțiva ani rodnici în domeniul scrisului, iar soțul ei, talentat muzicolog, o ajută în realizarea unei culegeri de folclor.

Cu timpul, fiind stabilită în Georgia, boala ei a început iarăși să se agraveze. Mama sa aflând despre starea ei critică, o vizitează, ajutând-o să scrie ultimele sale opere dramatice. Unele au rămas însă neterminate, pentru că la 1 august 1913, în orașul Surami, ea se stinge din viață. A fost înmormântată la Cimitirul Baikovy din Kiev, unde astăzi se află ridicată în cinstea ei o statuie.

Acesta a fost, pe scurt, drumul vieții și activității scriitoarei ucrainene aniversate, Lesea Ukrainka, poate prea puțin cunoscute în țara noastră și traduse doar de o singură persoană (de Z. Delciu „Lumini vestitoare“, 1967). Să sperăm că vor mai exista și alte încercări în acest sens, fiindcă merită.

Lesea Ukrainka a îmbogățit literatura ucraineană și universală cu capodopere literare de mare valoare, remarcându-se în special în domeniul poemelor dramatice. Ea a reușit ca, în decursul a 12 ani, să creeze peste 20 de poeme, „Cântecul pădurii“, scris în urmă cu exact 100 de ani, fiind cel mai apreciat.

Lesea Ukrainka și-a publicat primele poezii în Galiția, în revista literară „Zorea“, a scris chiar o poezie intitulată „Zorea“ (Stea), iar astăzi, ca o coincidență, formația artistică „Zorea“ din București, condusă de Lesea Clempuș (o altă coincidență, de nume!), împreună cu un grup de studenți ucraineni, îi vor dedica scriitoarei aniversate un program literar-artistic.

Iaroslava - Oresea COLOTELO

Mărturii etnografice și folclorice ale spiritualității populare ucrainene din Rona de Sus

(Urmare din numărul 185/186)

Grădina

Grădina ocupă un loc aparte pe lângă gospodăria oamenilor, aproape tot atât de important ca și locuința, asigurând familiei alimente de rapidă necesitate: legume, fructe, hrană pentru animale.

Gospodarul din Rona, când și-a înjghebat gospodăria, și-a parcelat bine terenul de lângă casă, unde să aibă de toate. și astfel a predat și descendenților săi care nu prea au făcut mari modificări de-a lungul timpului, cu excepția unui singur lucru, că au micșorat-o sau au mărit-o.

Pentru teren arabil se alege cel mai bun loc, roditor, însorit și aerisit, de preferință în mijlocul grădinii și nu departe de casă. Aici se cultivă, dacă este suficient spațiu: porumb, cartofi (*ripa*), sfeclă furajeră (*burak*), bostani (*harbuz*), fasole (*fasulea*), varză (*kapusta*), ovăz (*oves*), trifoi (*luher*) și lucernă (*luțerna*).

În trecut, se cultiva și grâu (*pșenâtea*), secară (*jâto*), orz (*iacimin*), hrișcă (*hrecika*), cânepă (*kolopnea*), in (*len*), mazăre (*horoch*), bob (*bub*), dovleac (*dânea*), tutun (*pacika*) și chiar și floarea-soarelui (*sonțiovi korji*), că pe atunci existau prese pentru ulei (*oliinâtea*) confecționate din lemn cu presare la rece.

La marginea arăturii se plantează copaci de toate speciile și soiurile, unde crește și iarba, așa încât copiii să nu dorească fructe din livezile străine. Aici se cultivă cel mai mult prunul, mărul, părul, cireșul sălbatic, piersicul târziu

(Urmare din pagina 11)

Spre exemplificare prezint o povestire de acest gen. Se zice că o tânără femeie rămase văduvă. După înmormântare și despre praznic, femeia, care locuia singură, se duse la culcare. La miezul nopții se auzi ușa deschizându-se; tânăra înlemini de groază: în fața ei stătea... soțul pe care-l înmormântase în acea zi. A stat până la cântatul cocoșului, apoi plecă cum venise. A doua noapte veni iar. Și în a treia, și în a patra, și în a cincea... Tânăra povesti rudelor, vecinilor, cunoscuților ce i se întâmplă cerându-le ajutorul pentru a opri vizitele nocturne ale soțului trecut în neființă și a-l face să stea în lumea celor morți. Nimeni nu a putut-o ajuta. Într-o zi, o femeie bătrână veni în vizită la niște vecini ai văduvei. Află de pățania ei și o sfătuie ca atunci când va mai veni soțul în „vizită” să... Joi, miezul nopții; ușa se deschide și în cameră intră Petru. Maria, în fața oglinzii întoarse, își pune pe cap baticul întors pe dos. Toate hainele le-a îmbrăcat pe dos. „- Unde mergi? întrebă Petru/ - La nuntă. / - Cine se însoară? / - Fratele se cunună cu sora. / - Cum se poate însura fratele cu sora? / - Dar cum poate un mort veni la o vie?”. Când a rostit Maria aceste cuvinte, Petru a ieșit din casă și n-a mai venit niciodată. Doar urma mâinii lui rămase pe horn. Au scrijelit urma, au tencuit, au dat cu var, dar urma mâinii nu dispărea; până n-au dărâmat hornul.

Începând cu ultima lună a iernii, se scurtau șezătorile. Fetele și băieții se întâlneau din ce în ce mai rar. Noptile se scurtau și oamenii se pregăteau pentru cel mai important anotimp al anului; ce puneai în pământ primăvara, culegeai

(*boroskva*), nucul și cornul (*deren*). Fructele acestor pomi fructiferi, în trecut, se foloseau numai pentru consum, proaspete sau conservate prin fierbere (*legvar*) și prin uscarea (*sușenâți*), sau deveneau hrană pentru porci. Nu se fierbea țuica (*horivka*) din ele, cum se procedează acum și care, de la o vreme, a devenit o adevărată industrie, încurajând în modul acesta alcoolismul în rândul populației. Țuica pentru consum propriu se prepara din cereale, de preferință din secară (*jâtneanka*), și uneori din sfeclă dulce (*buraceanka*).

Vița-de-vic (strugul) era și ea nelipsită de sub streșina multor gospodării ale ucrainenilor de aici, ce-i drept, în cantități neînsemnate, fiind destinată mai mult pentru consum și mai puțin pentru vin, deoarece existau numai două soiuri foarte vechi care nu prea erau destinate pentru fabricarea vinului de casă. Acum s-au adus soiuri noi și se cultivă mai mult.

Aceasta este gospodăria roneanului ucrainean, din ținutul nordic al Maramureșului, harnic și priceput, care s-a simțit mereu om al pământului, pământ care l-a adoptat și pe care nu l-a dezamăgit niciodată, îngrijindu-l fidel cu mâinile bătătorite și cu sudoarea frunții sale. Chiar dacă, uneori, dorul de libertate și tipătul șoimului îl mai chemau în creierii munților pentru a doborî copaci și pentru a-și asigura existența, el tot la pământul făgăduinței se întorcea. Îl ara, îl cosea și-i strângea roadele, iubindu-l tot atât de mult cum se iubea pe sine însuși și cum îl iubea și pe Dumnezeu, pentru că a jurat a fi statornic atunci când a plantat cas-

tanul legendar, arborele vieții de lângă drum, din vatra satului, cu multe secole în urmă.

Notă

Pentru realizarea acestei documentări am cules materialul de-a lungul vieții, având ca surse de informare: pe mama mea, care acum ar fi împlinit 99 de ani, pe sătenii mei, care de mult nu mai există printre noi și care, unii dintre ei, ar fi împlinit mult peste onorabila vârstă de 100 de ani, printre care amintesc și câteva nume: Rahovan Michailo (starâi Mocan), Rahovan Marco (Dâcica), Rusnac Odotea (Odotea Vaseleniutcina iz-za Plișci), Fetco Ivan (starâi Diordica iz Vericha), Fangli Ilonka (stara Ilonka Doniiova), Romaniuc Anna (stara Ciribanca iz Mocearnoho), Grijac Petro (starâi Petro Dovhâi), Dubei Anna (stara Popadiucica, Pecercova), Rahovan Maria - Ivanâcha (82 de ani), Lupșac Anna - Mătrova (Țericovnăcova) iz Lalova (88 de ani).

Aș vrea să le mulțumesc tuturor pentru informațiile și povețele primite în copilărie, pe care le-am păstrat în memorie și vreau să le transmit pe această cale tinerilor ronei câte ceva din aceste valori inestimabile pe care le-au păstrat strămoșii noștri cu sfințenie, având credința că vor fi prețuite și transmise mai departe. Amintind de aceste nume, doresc să păstrez vie memoria celor ce nu mai sunt printre noi și ne-au încântat copilăria cu poveștile și legendele lor, ce au devenit un adevărat mit.

Anna T. RUȘTI

toamna. Așa că țăraniii duceau gunoiul pe câmp, verificau calitatea semințelor, reparau uneltele de muncă. Și pentru că recoltele depindeau nu doar de hărnicia lor, ci și de vremea de afară, sătenii erau preocupați de previziunile meteorologice „citind” semnele pe care le oferea natura pentru a afla cum va decurge anul proaspăt început.

Șezătorile de altădată... o formă a vieții sociale sătești... o modalitate de petrecere a timpului liber cu puternice valențe formative ale tineretului de altădată... un tezaur de cultură spirituală și morală... Astăzi, deși formele de petrecere a timpului s-au diversificat, am pierdut esențialul: comunicarea vie și reală. Ne-am transformat în spectatori ai unei false culturi, în inerți consumatori ai unei

culturi străine nouă. Nu mai are cine să organizeze șezători, să le dea viață, să se bucure de frumusețea lor. Mai mult ca niciodată, rămân valabile cuvintele: „ne îmbogățim material - sărăcim sufleteste...”.

Bibliografie

1. Monografia bisericii cu hramul „Sfântul Acoperământ al Maicii Domnului” din comuna Bălcăuți.
2. Informații culese de la oamenii satului Bălcăuți.
3. *Balkivski veciornyți* („Șezători bălcăuțene”) - lucrare de licență, absolut- Lăcrămioara Grigorciuc, coordonator științific - conf. univ. dr. Aspazia Reguș, 2004

Lăcrămioara GRIGORCIUC

Lupta pentru libertate, identitate și independență a Republicii Populare Ucrainene în perioada 1917-1921

(Urmare din numărul 171/172)

Istoria poporului ucrainean a dovedit clar că acest popor s-a simțit fericit numai în perioadele de independență politică, adică în vechiul imperiu al Kievului și pe timpul cazacilor zaporojeni conduși de Bohdan Hmelnytskyi, pe când sub dominațiile străine viața economică a Ucrainei a fost marcată de regres și de prăbușire.

Vor rămâne de-a pururi în memoria poporului ucrainean și alți eroi, ca hatmanii Sahaidacyni, Doroșenko, Mazepa ș.a., înaintași patrioți care în decursul veacurilor au mobilizat masele largi ale țărănimii și pe cazacii zaporojeni ucraineni la luptă împotriva armatelor Poloniei, Lituaniei, hanatului Crimeii, Rusiei țariste etc., obținând de multe ori victorii importante.

Înconjurat de țări ostile ca Polonia, Lituania, imperiile Austro-Ungar, Otoman, și mai ales, cel țarist, poporul ucrainean a stat sub ocupația acestuia din urmă mai mult de 300 de ani.

În anul 1613, ales ca țar al Rusiei, Mihail Romanov întemeiază dinastia Romanovilor (1613-1917), punând bazele monarhiei absolutiste. În secolele al XVI-lea - al XVII-lea, Rusia a inclus în componența sa hanatele mongole și tătare: Kazan, Astrahan, Crimeea, precum și Siberia, devenind astfel stat multinațional.

În timpul domniei țarului Nicolae al II-lea (1894-1917), Rusia s-a apropiat mai mult de Franța și Marea Britanie, formând Tripla Alianță.

Criza orânduirii țariste, înfrângerea ei în Războiul ruso-japonez (1904-1905) au dus la izbucnirea revoluției burghezo-democrate ruse din 1905-1907, reprimată cu multă cruzime de forțele de ordine ale regimului țarist.

În anul 1914, Rusia intră, alături de Franța și Marea Britanie, în Primul Război Mondial împotriva puterilor centrale: Germania, Austro-Ungaria ș.a.

Situată între cele două grupări rivale (Antanta și Tripla Alianță), Ucraina a fost, practic, distrusă de luptele crâncene desfășurate pe teritoriul ei atât în Primul Război Mondial, cât și în perioada războiului civil din Rusia.

Aproape 3 milioane de ucraineni au luptat în cadrul armatei ruse țariste, iar 250 000 de ucraineni originari din Galiția și Bucovina de partea armatei austriece. Mulți dintre ucrainenii din vestul țării considerau Rusia un pericol mai mare decât Austria. Ei nădăjduiau să includă toată Ucraina în componența Austriei, urmând ca apoi să obțină drepturi mai largi privind autonomia acesteia.

După ocuparea, în perioada septembrie-februarie 1915 a Galiției, Bucovinei și Ucrainei Subcarpatice de către trupele rusești, cca 30 000 de galițieni și bucovineni, bănuți că au complotat împotriva Rusiei țariste, au fost internați în lagărele din Siberia, iar câteva sute au fost arestați, torturați și apoi împușcați fără a fi judecați.

Ocuparea acestor teritorii a reprezentat pentru comandamentul armatei ruse, conduse de marele cneaz Nikolai Mihailovici, o mare victorie în sensul revenirii acestora la patria mamă - Rusia țaristă, teritorii care au fost stăpânite în trecut de marele cneaz de Kiev, Iaroslav cel Înțelept (1016-1054) și de marele cneaz de Moscova, de Vladimir și Ivan Kalita (1328-1340).

În perioada februarie-iunie 1915, trupele austro-ungare, sprijinite de armata germană, au contraatacat armata rusă și au eliberat teritoriile menționate. Continuând ofensiva spre nord, trupele austriece au ocupat orașele Luțk (31 august) și Dubro (8 septembrie 1915).

Dacă în prima jumătate a anului 1916 situația pe front era staționară, în perioada iulie-august 1916, trupele rusești țariste sub conducerea generalului Brusilov au reușit să recupe Bucovina, o parte din Galiția (inclusiv orașul Ternopil) partea de vest a Volâniei și orașul Luțk. Istoriografia apreciază că această victorie a reprezentat, poate, cea mai importantă operațiune militară a armatei ruse țariste din toată perioada Primului Război Mondial. Încercarea lor de a ocupa și orașul Lvov s-a soldat cu o înfrângere.

În al treilea an de război, respectiv în anul 1917, imperiile multinaționale (Rusia, Austro-Ungaria și Turcia), slăbite după atâtea confruntări, au început să manifeste tendințe spre descentralizare.

Înfrângerile suferite pe front de armatele ruse țariste, precum și lipsurile pricinuite populației civile de confruntările militare îndelungate din Imperiul Țarist, au condus la revolta generală a tuturor păturilor sociale din Rusia, iar după demonstrația muncitorilor și a soldaților din Petrograd, la 23 februarie 1917, au dus la căderea autocrației țariste din Rusia, la 27 februarie 1917, favorizând astfel venirea la putere a partidelor de opoziție: Partidul Democratic Constituțional și partidele social-democrate (menșevicii și socialiștii revoluționari denumiți eseri). Ele au format, la 2 martie 1917, Guvernul Provisoriu Rus, condus de G. Lvov și de Kerenski.

În aceste condiții, țarul Nicolae al II-lea a fost nevoit să abdice (în favoarea fratelui său, care nu a dorit nici el să acceadă la tronul Rusiei) la data de 2 martie 1917.

II. Formarea Radei Centrale Ucrainene

Prima perioadă (martie 1917 - noiembrie 1917).

Primele vești despre revoluția burghezo-democratică care a avut loc la Petrograd pe 27 februarie 1917 au ajuns în Ucraina a doua zi (28 februarie 1917). Această revoluție a însemnat căderea regimului țarist autocrat din întreaga Rusie.

Acest eveniment politic de importanță majoră a constituit pentru popoarele subjugate de regimul opresiv, semnalul declanșării acțiunilor politice pentru independență, libertate și identitate națională față de fostul regim țarist din Rusia.

Evenimentele politice care s-au desfășurat cu rapiditate pe teritoriul Ucrainei în cursul anului 1917 urmăreau, la început, să obțină autonomia Ucrainei în cadrul Federației Ruse, pentru ca, în final, să se obțină independența totală față de aceasta.

Imediat, în perioada 1-4 martie 1917, a avut loc la Kiev prima întâlnire a reprezentanților tuturor organizațiilor sociale, publice, obștești, militare ș.a., din întreaga Ucraină, care s-au constituit într-o Radă (Sfat) provizorie, alegându-l ca președinte pe M. Staremskyi și pe alți 13 membri.

Totodată au fost lichidate, până la 5 martie 1917, toate organele de conducere țariste din Ucraina.

Prima Radă Centrală Ucraineană, ca organ reprezentativ al tuturor partidelor socialiste, social-democrate și al organizațiilor obștești și sociale ucrainene, s-a constituit la Kiev, la data de 7 martie 1917. A fost ales organul de conducere în frunte cu profesorul M. Hrușevskyi, ca președinte, iar ca vicepreședinți: D. Antonovyci, D. Doroșenko și F. Kryjanivnkyi.

La prima ședință din 9 martie 1917 a Radei Centrale s-au adoptat următoarele hotărâri:

- înființarea Comitetului Central al cooperative agricole;

- constituirea Radei Militare Provizorii a soldaților și a ofițerilor ucraineni, al cărei comandant a fost numit colonelul Hlynskyi.

- publicarea în ziarul „Deni” (Ziua) care se edita la Petrograd, a chemării Organizației Progresiste Ucrainene, cerându-se Guvernului din Petrograd acordarea autonomiei teritoriale Ucrainei, introducerea limbii ucrainene în școli, eliberarea din închisorile rusești a prizonierilor galițieni și bucovineni, precum și a mitropolitului ucrainean A. Septynskyi.

Pentru aceleași deziderate s-au pronunțat și participanții la prima adunare a presei, desfășurată la Kiev, în perioada 4-10 martie 1917, care l-au ales ca președinte de onoare tot pe prof. M. Hrușevskyi.

Întrunită la Kiev, la 15 martie 1917, Rada Centrală a fost condusă pentru prima dată de prof. M. Hrușevskyi (întors din exil la 13 martie 1917), care a hotărât pregătirea și desfășurarea, la Kiev, în ziua de 16 martie 1917, a unei mari manifestații ucrainene.

(Continuare în numărul următor)

Mihai POCORSCHI

600 de ani de atestare documentară a Municipiului Câmpulung Moldovenesc

Centrul Cultural Bucovina, Radio Iași și Montana Turistic Mall, au organizat, în perioada 18-20 februarie 2011, primul eveniment public dedicat aniversării a 600 de ani de la prima atestare documentară a Municipiului Câmpulung Moldovenesc, Zilele „Pietrele Doamnei”.

Prima mențiune scrisă, cunoscută până acum, despre Câmpulung Moldovenesc datează din 14 aprilie 1411, din vremea lui Alexandru cel Bun, prin care mănăstirea Moldoviței primea satul Vama, „mai jos de Câmpulung”.

Manifestările au început vineri, 18 februarie, cu lansarea albumului „Bucovina-n cânt și grai” al interpretei de muzică folclorică Adriana Bucevschi. Au participat foarte mulți soliști de muzică populară și soliști instrumentiști, iar invitatul special a fost Doru Farcaș. Acompaniamentul a fost asigurat de orchestra „Rapsozii Botoșanilor” condusă de maestrul Ioan Cobâlă, dirijori fiind Ioan Cobâlă și Ciprian Potoroacă. La acest spectacol „Bucovina-n cânt și grai” au participat primarul Municipiului Câmpulung Moldovenesc, Gabriel Șerban, și directorul Centrului Cultural Bucovina, Vasile Ursachi.

Acțiunea de la Câmpulung face parte din parteneriatul public - privat dintre Primăria Municipiului Câmpulung Moldovenesc, Centrul Cultural Bucovina din Suceava și Montana Turistic Mall.

Snijec CELY

Un scurt popas în lumea șezătorilor bălcăuțene de altădată

Este evident că nu mai trebuie să convingem pe nimeni de faptul că fără tradiții și fără obiceiuri nu ne putem imagina concepția despre lume și despre viață a înaintașilor noștri; și, desigur că nici istoria n-ar fi la fel fără ele.

Omul fără amintire istorică e asemeni unui copac smuls din pământul în care ani de-a rândul și-a înfipt rădăcinile. Câți astfel de copaci-oameni întâlnim astăzi în jurul nostru? Încercați să aflați de la tinerii de astăzi, câți dintre ei cunosc măcar un cântec de nuntă sau un colind?

Bineînțeles că nu toată avuția lăsată nouă moștenire are valoare practică. Foarte multe forme ale activității umane, prin constrângere sau pe cale naturală, și-au pierdut sensul primordial. Dar acest aspect nu înseamnă că noi nu trebuie să le cunoaștem.

Oamenii satului au știut dintotdeauna nu doar să muncească, ci și să-și drămuiească cât mai responsabil timpul liber. Cu siguranță că eu n-am putut să surprind bogăția culturală și spirituală a strămoșilor noștri. În viața de zi cu zi erau mult mai multe activități, mult mai multă culoare. Astăzi nu ne rămâne decât să ne imaginăm tabloul șezătorilor de altădată cu ajutorul informațiilor teaurizate în culegerile de folclor, în monografiile, în operele literare și, pentru puțin timp încă, din amintirile oamenilor care au mai prins acele vremuri.

Cum erau șezătorile bălcăuțene? Răspunsul îl veți găsi citind această lucrare. Vă invit pe toți în satul meu natal, Bălcăuți, așezat lângă șoseaua națională Siret - Suceava - București, pe câmpie, brăzdată de câteva văișoare și pârâișe mici, dintre care cel mai mărișor este Horaițul. Pe vremuri, i se spunea „Băltăuți“, denumire provenită de la bălțile ce erau mai demult aici. Mai este și o legendă care atribuie întemeierea acestui sat principelui Balc, fiul lui Sas-Vodă. Prima dată se pomenește, în istorie, despre acest sat, la 10 septembrie 1470, data uricului prin care voievodul Ștefan cel Mare dăruiește acest sat ctitoriei sale, Mănăstirea Putna. Acest document este întărit mai târziu de către Calimac-Vodă în anul 1762, rămânând astfel până la secularizarea averilor mănăstirești de către Guvernul austriac. În timpul stăpânirii austro-ungare, denumirea germană a fost „Balkoutz“, iar cea ungară „Landanfalva“. Se spune că pe acele vremuri s-a încercat colonizarea acestui sat cu unguri, dar retrăgându-se aceștia în valea Sucevei, satul a rămas pe seama a vreo zece familii românești, iar restul populației de origine ucraineană provenită din coloniști aduși din Galiția, ca muncitori pe moșiile boierești și mănăstirești, în masa cărora cei dintâi s-au asimilat în decursul timpului.

Doar după terminarea muncilor câmpului, sătenii își puteau permite să-și tragă sufletul. În prima zi a lunii octombrie, bălcăuțenii își serbau hramul bisericii - Acoperământul Maicii Domnului - prilej de întâlnire cu membrii familiei și cu prietenii din satele vecine. După această sărbătoare, începeau șezătorile. Adică pregătirea lor: se căutau casele unde se vor ține ele, se constituiau grupurile de fete și de băieți. Primele întâlniri se terminau cu o cină comună. Înainte de a se așeza la masă, se ieșea în curte cu o farfurie plină cu mâncare care se puneau în dreptul ferestrei casei pentru ca „gazda să fie binecuvântată cu tineri harnici și frumoși“. Și pentru că toamna nu era doar anotimpul șezătorilor, ci și al nunților, fetele luau câte o lingură de mâncare, fugeau în stradă pentru „a asculta câinele“. Din care parte lătra acesta, în acea

parte fata arunca mâncarea apoi alegea un obiect de pe jos pentru a afla meseria viitorului soț: o bucată de hârtie însemna că alesul va fi om cu carte; o surcică, un băț - tâmplar; fân - cosaș; o bucățică de pământ - agricultor. De asemenea erau pregătite furcile de tors, fusele, războaiele; începea sezonul torsului, cusăturilor, împletitului și țesutului. Până la primăvară trebuia toarsă și țesută toată lâna, cusute cămășile, fețele de masă, lenjeria de pat, ștergarele etc. Șezătorile deveneau active, însă începând cu luna noiembrie când munca câmpului era total finalizată. O regulă nescriasă a șezătorilor era aceea că participai la ele doar dacă știai să coși, să torci, să țeși, deoarece aici „bez dila ne sydily“, adică „fără treabă nu se stă“. De aceea, fiecare mamă se preocupa ca fiica ei să fie cât mai îndemnatică când va pași în lumea șezătorilor, altfel va ajunge ținta criticilor sătenilor. Vedem astfel că șezătorile nu erau doar o formă plăcută de petrecere a timpului liber, dar și un loc unde munca în colectiv era o modalitate de a-i educa pe cei tineri în spiritul muncii prin puterea exemplului celor adulți.

Gospodăria aleasă să fie gazda șezătorii era special pregătită. La ora stabilită, fetele începeau să sosească. Salutau gazda cu mult respect, se salutau prietenește între ele. Apoi treceau la treabă. Unele torceau lâna, altele împleteau ciorapi sau jumuleau penele. Pe nesimțite, în așteptarea băieților, se înfiripa și un cântec: „Sunt uimită și mirată / Că e noapte / Și-al meu iubit / Nu se-arată. / Nimeni nu-l zărește / Nicăieri n-apare / Doar pe cărare / Două urme lasă. / Hei, prima urmă / E a iubitului meu / Cea de-a doua urmă / A calului său. / Am să plec eu, am să plec / În livada cu vișini / Voi rupe eu, voi rupe // O frunză de arțar. / Cu ea acoperi-voi / Pașii iubitului meu. / Să nu le atingă / Păsărelele / Să nu-l iubească / Mândrele“. Între timp, soseau băieții. Se așezau pe lavițe și-și urmăreau aleasa cum muncește, căci plecând de acasă mamele își sfătuiau feciorii: „Nu te uita doar la obrăjori, ci și la mâini; obrăjii se vor ofili odată cu anii, iar îndemnarea rămâne pentru toată viața“. Fiecare fată se străduia să aibă spor în muncă pentru a-și impresiona băiatul iubit și pentru a fi apreciată de comunitate. Se mai spunea o glumă, se mai încingea un dans, era povestită o întâmplare petrecută în sat; munca însă nu se oprea, ci se încingea și ea căci băieții dădeau o mână de ajutor fetelor.

Însă cele mai iubite la șezători erau cântecurile: triste sau vesele, de dragoste sau de cătanie, vechi sau actuale. De-a lungul sezonului toamnă-iarnă, repertoriul se îmbogățea cu noi melodii. Interesant este faptul că, deși la șezători nu era un specialist care să îndrume activitatea muzicală, totul mergea de la sine: fiecare își cunoștea posibilitățile și vocea și se străduia să nu perturbe calitatea interpretării. Frânturi din aceste cântece răsună acum doar în amintirea celor care au mai prins șezătorile. Amintim câteva titluri: „Își mărită mama fata“, „M-am gândit să mă însor“, „Dincolo de gard“, „M-ai dat mamă la străin“, „Roșie călină cu flori albe înflorind“, „Să bem fraților, rachi-uțul“, „M-ai dat mamă după un moș bătrân“, „Of, aveam eu două mândre“.

Fascinante și iubite de tineret erau obiceiurile legate de sărbătoarea Sfântului Andrei. În seara de dinaintea Sfântului Andrei fetele se adunau pentru „noaptea vrăjilor“. Fiecare era nerăbdătoare să-și cunoască alesul. Pentru

aceasta îndeplineau o serie de ritualuri. De exemplu, puneau sub pernă frunze din diferiți copaci, fiecărei frunze corespunzând numele unui băiat; frunza de măr simboliza fata și era și ea pusă sub pernă. Înainte de a adormi, fata se ruga Maicii Domnului să se milostivească de ea; dis-de-dimineată, cel mai tânăr membru al familiei (de preferință băiat) băga mâna sub pernă și scotea o frunză: viitorul soț era băiatul căruia îi corespundea frunza aleasă. Sau, în noaptea Sfântului Andrei deschideau larg porțile pentru „a intra pețitorii“; de asemenea, scoteau din lada de zestre un sul de pânză, îl întindeau până la prag, rostind cuvintele: „Așterne-te, drumușor, pentru tineri și pețitori“. Apoi scoteau ștergarele de nuntă, spunând: „Pe ștergar să călcăm, pețitorilor să-l dăruim“. Dar nu vrăjeau doar tinerii, ci și cei vârstnici care erau preocupați de câți ani mai aveau de trăit. Astfel se adunau într-o casă, turnau cenușă pe podea și făceau din ea o groapă. Făceau bețișoare pentru fiecare dintre cei prezenți și le puneau la marginea gropii. Apoi aprindeau bețișoarele și urmăreau ce se întâmplă: al cui bețișor cădea în groapă era semn că nu mai avea multe zile; al cui bețișor cădea „în casă“ mai avea mult de trăit.

Bălcăuțenii vrăjeau nu doar de Sfântul Andrei, ci și de „Anyzociky“- sărbătoare dedicată Sfintei Ana. Astfel, înainte de miezul nopții premergătoare zilei de 9 decembrie se rupeau crenguțe de vișin și se puneau în apă, la căldură. Erau „crenguțe nominale“, pentru fiecare membru al familiei. În cazul acestui obicei erau „vrăji pentru familie“: în caz că crenguța unuia dintre membrii familiei nu înflorea până de Crăciun, era semn că acea persoană va muri în scurt timp. „Vrăjile de dragoste“ surprindeau două aspecte: fetele urmăreau crenguțele pentru a afla dacă se vor mărita în anul următor (pentru aceasta era necesar ca crenguța să înflorească până de Crăciun; în caz că nu înflorea, mai aștepta un an); băieții rupeau crenguțe și așteptau înflorirea lor pentru a afla dacă aleasa lor este „fată mare“; în caz că nu înflorea crenguța, însemna că fata pe care o plăcea respectivul băiat „nu a fost cuminte“.

În cadrul șezătorilor tradiționale se forma nu doar o bogată cultură muzicală ci și un adevarat cult pentru munca de calitate; toate aceste aspecte îmbrăcate în haina specificului local erau îmbogățite an de an și lăsate moștenire tinerei generații cu îndemnul de a le păstra cu sfințenie. Nu făceau excepție de la această regulă nici creațiile narrative: proverbele, zicătoarele, legendele, poveștile și povestirile. Un personaj des întâlnit în povestirile culese în satul Bălcăuți este diavolul (în variantă feminină și masculină). Se credea că dacă într-o familie se nășteau la rând șapte fete / șapte băieți, a șaptea născută / al șaptelea născut devenea reprezentant al diavolului pe pământ. Ca semn distinctiv, aceste persoane aveau o mică codiță la capătul coloanei vertebrale. Chiar și după moarte, ele continuau să creeze neplăceri comunității, prin întoarcerea lor în lumea celor vii, fiind posesori al celui „de-al doilea suflet“. Exista și credința că puteau bântui după moarte și sufletele celor care au săvârșit păcate foarte grele în timpul vieții. Toate aceste suflete răcitoare puteau să-i strige pe nume pe cei vii; dacă întoarceai capul unei astfel de chemări, puteai rămâne cu „capul întors“ sau puteai orbi.

(Continuare în pagina 12)

Olimpiada de limba și literatura ucraineană, etapa județeană

Județul Suceava. Sâmbătă, 5 martie 2011, la Colegiul Național „Mihai Eminescu” din Suceava s-a desfășurat într-o atmosferă de sărbătoare etapa județeană a celei de-a XIX-a ediții a Olimpiadei naționale de limba și literatura ucraineană. Atmosfera de sărbătoare s-a datorat prezenței Consulatului General al Ucrainei la Suceava, prin excelențele lor dl consul general, Vasyl Boiciko și dl consul Vasyl Nerovnyi. Încă de dimineață domnul consul general s-a întâlnit cu elevii și cadrele didactice - profesori însoțitori și evaluatori - în Cabinetul de limba și literatura română, prilej cu care le-a adresat cuvinte călduroase atât în limba maternă ucraineană, cât și în limba română. Printre altele, Domnia Sa a felicitat cadrele didactice care i-au pregătit pe acești elevi pentru performanță, i-a felicitat pe părinții care s-au străduit să le ofere totul pentru a ajunge aici și de la care au învățat primele cuvinte în limba maternă și, nu în ultimul rând, au fost apreciați elevii pentru faptul că-și iubesc limba maternă și se străduiesc să o învețe corect, literar. S-a amintit și faptul că anul acesta se aniversează 140 de ani de la nașterea scriitoarei Lesea Ukrainka. Domnia Sa le-a urat succes și să se califice cât mai mulți pentru etapa națională.

Mesajul domnului președinte al UUR - filiala Suceava, prof. Ioan Bodnar, a fost transmis de către inspectorul de specialitate, prof. Lucia Mihoc. „Elevii care s-au calificat pentru această olimpiadă sunt printre cei mai buni. Sunt convins că ei învață la fel de bine și la celelalte discipline și mulți dintre ei ne vor aduce rezultate frumoase și de la etapa națională ce se va desfășura în Maramureș. Vă doresc să vă simțiți bine în Municipiul Suceava după un drum obositor pe care l-ați parcurs unii de la zeci de km. Masa de prânz și transportul au fost asigurate de UUR”. Nu după mult timp a venit și dl consul Nerovnyi cu daruri pentru elevi și pentru cadre didactice. Împreună cu consulul general au oferit flori doamnelor și domnișoarelor profesoare implicate în această activitate, ținând cont de faptul că se apropia ziua de 8 Martie. Toată lumea a fost profund emoționată, iar profesorele care au supravegheat (de altă specialitate) au mărturisit că nu vor uita degrabă această zi și faptul că au fost sărutate de 3 ori de către domniile consulilor.

La această olimpiadă au participat 81 de elevi din 11 școli și cadre didactice în calitate de profesori însoțitori și profesori evaluatori din Comisia județeană, în total 105 persoane.

Majoritatea elevilor au venit cu microbuze, unii chiar cu o seară înainte pentru a nu întârzia. După extragerea variantelor de subiect pentru proba scrisă, s-a trecut la multiplicarea lor, iar la ora 10:40 elevii au început să-și etaleze cunoștințele de limba maternă ucraineană. Subiectele au respectat cerințele programei în vigoare, necesitând, printre altele, și demonstrarea creativității, a originalității în abordarea unor opere literare. Comisia județeană a lucrat până seara târziu, orele 21.00, iar rezultatele s-au afișat la 21.15. Pentru etapa națională s-au calificat 24 de elevi care au obținut premiile I și II cu note de peste 9.00. Ca inspector de specialitate la I.Ș.J. Suceava vreau să mulțumesc UUR, domnului președinte Ioan Bodnar, care a făcut tot posibilul pentru a oferi o masă caldă elevilor, cadrelor didactice, șoferilor și a achita transportul în această perioadă de criză, conducerii Colegiului Național „Mihai Eminescu” Suceava, precum și profesorilor din Comisia județeană și celor care au trudit ca elevii lor să-i reprezinte cu cinste la olimpiadele și concursurile școlare.

prof. Lucia MIHOC

Județul Maramureș. Inspectoratul Școlar Județean Maramureș, sub îndrumarea directă a consilierului de specialitate din cadrul Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, dna Elvira Codrea, a organizat, la Liceul „Taras Șevcenko” din Sighetu Marmației, Olimpiada de limba și literatura ucraineană, etapa județeană - 5 martie 2011.

La olimpiadă au participat elevii claselor VII-XII sub îndrumarea și supravegherea profesorilor de limba ucraineană din toate localitățile județului unde se predă limba maternă ucraineană. Președintele comisiei a fost prof. Vicșai Ioan, inspector școlar general adjunct, iar secretarul comisiei prof. Cucicea Mihai, directorul Liceului „Taras Șevcenko”.

În cadrul liceului s-a desfășurat și etapa județeană a olimpiadei de limba rusă modernă.

La olimpiada de limba ucraineană pe clase pe primele trei locuri s-au clasat următorii elevi:

Clasa a VII-a: locul I: Lavița Oxana, Școala din Valea Vișeuului, prof. îndrumător Ledia Spivaliuc, Cail Ionela din aceeași școală, prof. îndrumător Clemcovici Mariana; locul II: Dubovici Denisa, Școala din Remeți, prof. Ioan Ioicaliuc, Moisiuc Bogdan, Școala din Crăciunești, prof. Malearciuc Simona; locul III: Dumnici Loredana, Școala din Remeți, prof. Roman Livia, Iordăchianu Emanuel, Școala din Bistra, prof. Dutca Ni-

colae, Iurcuț Bianca, Școala din Valea Vișeuului, prof. Ledia Spivaliuc.

Clasa a VIII-a: locul I: Macioca Lavinia, Școala din Remeți, prof. Dragun Maria; locul II: Șofineți Alexandra, Școala din Remeți, prof. Dragun Maria, Neamciuc Ana Mirela, Școala din Valea Vișeuului, prof. Clemcovici Mariana; locul III: Benzar Ema, SAM nr.1 Poienile de sub Munte, prof. Kubaș Liliana, Taficiuc Ionela, Școala din Valea Vișeuului, prof. Clemcovici Mariana, Traista Emanuela, Școala din Valea Vișeuului, prof. Clemcovici Mariana.

Clasa a IX-a: locul I: Slavita Oxana, Liceul „Taras Șevcenko” din Sighet, prof. Codrea Emilia; locul II: Spivaliuc Diana, Liceul „Taras Șevcenko” din Sighet, prof. Codrea Emilia; locul III: Popovici Beatrisa, Liceul „Taras Șevcenko” din Sighet, prof. Borota Simona.

Clasa a X-a: locul I: Ciuria Liliana, Liceul „Taras Șevcenko” din Sighet, prof. Codrea Emilia; locul II: Ieremiaș Melita, Liceul „Taras Șevcenko” din Sighet, prof. Codrea Emilia; locul III: Boiciuc Mihai, Liceul „Taras Șevcenko” din Sighet, prof. Codrea Emilia.

Clasa a XI-a: locul I: Cîntea Daniela, Liceul „Taras Șevcenko” din Sighet, prof. Hreniuc Marta; locul II: Dzabeniuc Tamara, Liceul „Taras Șevcenko” din Sighet, prof.

Codrea Emilia; locul III: Godenciuc Camelia, Liceul „Taras Șevcenko” din Sighet, prof. Hreniuc Marta.

Clasa a XII-a: locul I: Macioca Larisa, Liceul „Taras Șevcenko” din Sighet, prof. Codrea Emilia; locul II: Boțoc Malearciuc Nicolae, Liceul „Taras Șevcenko” din Sighet, prof. Hreniuc Marta; locul III: Romaniuc Ionela, Liceul „Taras Șevcenko” din Sighet, prof. Hreniuc Marta.

La limba rusă modernă elevii clasei a VIII-a au obținut rezultate notabile: locul I: Matiasciuc Marius, de la Școala din Valea Vișeuului, prof. Șteliac Iaroslava; locul III: Godenciuc Colea, de la Școala din Valea Vișeuului, prof. Șteliac Iaroslava.

Din partea Uniunii Ucrainenilor din România au fost prezenți președintele Ștefan Buciuța și prim-vicepreședintele Petrețchi Miroslav, președintele filialei UUR Maramureș.

Uniunea Ucrainenilor din România i-a susținut pe participanții la olimpiade prin asigurarea unei mese de prânz și decontarea transportului pentru elevii pe care nu i-au putut susține școlile de unde proveneau.

Din partea conducerii UUR îi felicit pe toți elevii care s-au evidențiat și care merg mai departe la faza națională și, de asemenea, îi felicit pe profesorii care i-au îndrumat pe acești elevi.

Ștefan BUCIUȚA

Taras Șevcenko

sărbătorit în județul Timiș

Copii ucraineni ai Grădiniței PP nr. 1 alături de dna educatoare Savana Albiciuc

Sâmbătă, 05.03.2011, orașul Lugoj a fost gazda unor importante evenimente culturale ucrainene și anume: Zilele marelui poet ucrainean Taras Hryhorovyci Șevcenko, 20 de ani de la înființarea corului „Șovkova trava“, 10 ani de la înființarea ansamblului de dansuri „Zelenyi barvinok“ și sărbătorirea Zilei Femeii.

Taras Hryhorovyci Șevcenko s-a născut la 9 martie 1814 și a murit la 10 martie 1861. Despre opera în scurta sa viață de numai 47 de ani a vorbit preotul Ilie Albiciuc, protopopul Bisericii Ortodoxe Ucrainene din Banat, cu sediul în Lugoj.

Poeziile poetului Taras Șevcenko au fost recitate de elevii Secției ucrainene de la Liceul „Iulia Hasdeu“. Sceneta după balada „Nebuna“ a marelui poet a fost interpretată de către elevii Școlii din comuna Știuca, pregătiți de prof. Maria Holovciuk.

Cea mai interesantă prezență pe scena Teatrului „Traian Grozăvescu“ din Lugoj au avut-o copiii ucraineni ai Grădiniței PP nr.1, pregătiți de către dna Savana Albiciuc. Dna educatoare Savana

Albiciuc ne-a povestit din istoria celor 20 de ani ai grădiniței ucrainene, iar copiii nu s-au lăsat mai prejos educației pe care au primit-o și au recitat frumoase poezii din opera marelui Cobzar.

Despre cei 20 de ani de existență a corului „Șovkova trava“ ne-a vorbit dna Ana Bereghi. În cei 20 de ani, corul ne-a reprezentat cu cinste la toate manifestările la care a participat, culegând elogii, diplome și aplauze pentru profesionalismul de care dă dovadă. Ne-a încântat și cu această ocazie. Sub bagheta dirijorului Savana Albiciuc - întemeietorul corului alături de dl prof. Ivan Liber, au fost interpretate melodii corale pe versuri scrise de Taras Șevcenko.

Pentru a omagia cei 20 de ani de existență a corului din Lugoj, a urcat pe scenă grupul coral „Tvitna poleanka“ din Criciova, condus de prof. Buta Daniela și Lugojan Elena, care a interpretat câteva cântece ucrainene. A urmat

pe scenă formația „Kidrovyna“ din Pietroasa Mare, condusă de dna Mihaela Brotnei.

Momentul sărbătoririi noastre, a culturii ucrainene, a fost încununat de dansul ucrainean, prin aceasta amintind succesele din cei 10 ani ai formației de dansuri „Zelenyi barvinok“ pe multe scene locale, naționale și internaționale. Actualul grup de dansatori este pregătit de Teslevici Raluca, o împătimită a dansului ucrainean.

După frumoasa lor prestație a urmat pe scenă grupul „Kalyna“ din Știuca, pregătit de dna prof. Mariana Brașoveanu.

Femeia ucraineană a fost omagiată de dl prof. Vasile Gondoci, dirigintele clasei a XI-a, Secția ucraineană de la Liceul „Iulia Hasdeu“ care, împreună cu un grup de liceeni ucraineni, a interpretat o suită de cântece folk dedicate Zilei Femeii.

Protagonistii acestei sărbători au fost răsplătiți cu „Diplome de merit“ din partea Uniunii Ucrainenilor din România, înmânate de către Gheorghe Hleba - prim-vicepreședinte al UUR, care a transmis, cu această ocazie, mesajul dlui Ștefan Buciuta, președintele UUR. La această sărbătoare au fost prezenți președinți ai organizațiilor locale ale UUR, Comitetul UUR - filiala Timiș, reprezentanți ai mass-media, Radio Timișoara - emisiunea în limba ucraineană, un car de televiziune TVR3. Din partea autorităților locale a fost prezent dl Francisc Boldea - primarul orașului Lugoj și dl deputat Sorin Stragea - fost primar al lugojenilor.

Uniunea Ucrainenilor din România a fost reprezentată de dna Iaroslava Colotelo - consilier superior la Ministerul Culturii, căreia îi mulțumim pe această cale.

În memoria marelui poet ucrainean, dl Gheorghe Hleba a înmănat câte un exemplar al volumului „Cobzar“ dlui primar Francisc Boldea și dlui deputat Sorin Stragea.

La finalul spectacolului, toate femeile au fost invitate la un ceai dansant.

Gheorghe HLEBA

Ansamblul de dansuri „Zelenyi barvinok“ din Lugoj

A intrat deja în tradiție, ca în fiecare martie, la Școala cu clasele I-VIII din Călinești-Enache, comuna Dărmănești, județul Suceava, școală condusă de dl prof. Vasile Perpeliuc, să fie omagiat poetul național al Ucrainei, Taras Șevcenko.

Așadar, într-o sală, special pregătită pentru acest eveniment, cadrele didactice, toți elevii școlii și un mare număr de părinți au asistat la un frumos program artistic dedicat evenimentului. Au recitat poezii din lirica bardului ucrainean elevii: Loredana Zepciuc, Ioana Smocot, Victor Moșneagu, David Zbiera și Diana Cozmeniuc.

Se înțelege că s-a și cântat: „Reve ta stohne Dnibr șyrokyi“, „Zapovit“, „Dumy moi, dumy“.

Partea aceasta a programului a fost pregătită de către profesorii Narcisa Plecan (limba ucraineană) și Petru Ilincăi (religie).

Și cum această omagiere s-a făcut împreună cu serbarea dedicată Zilei Mamei, voi spune că s-au recitat foarte multe poezii

Șevcenko omagiat la Călinești-Enache

Cu Șevcenko-n suflet și-n simțiri, ba chiar și-n piept!

dedicate mamei, în limbile română (prof. Simona Racolța și învățătoarele Valentina Ciobăniței și Laura Aroneț), în engleză (prof.

Andreea Grămadă) și în franceză (prof. Mihaela Onisim).

Iată și câteva nume de recitatori: Loredana Zepciuc, Andreea

Rebenciuc, Mariana Lucan, Simona Zepciuc, Alexandru Semețniuc, Alexandra Huțan, Ioana Cușnir, Ionuț Ciubotari, Daniela Cușnir, Alexandra Musteață și Ioan Bucinschi.

În finalul acțiunii, dl prof. Vasile Perpeliuc, directorul școlii din Călinești-Enache, a mulțumit elevilor, cadrelor didactice, precum și părinților pentru efortul făcut.

Am fost invitat la multe evenimente culturale petrecute aici. Ce aș putea spune? Aici își desfășoară activitatea un colectiv minunat de cadre didactice. De fiecare dată, am plecat de la școala din Călinești-Enache mulțumit sufletește, zicându-mi: „Uite că mai există și astfel de cadre didactice, elevi și părinți. Cinste lor!“

Kolea KURELIUK

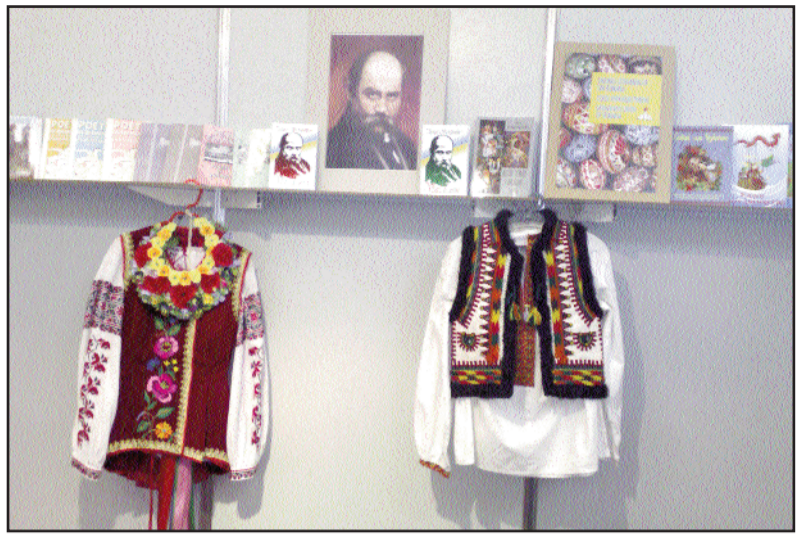
Salonul de carte, presă și muzică, ediția a XVI-a

Ajuns la cea de-a XVI-a ediție, „Salonul de carte, presă și muzică” și-a deschis porțile, în perioada 2-6 martie a.c., la Muzeul Național de Istorie a României. Desfășurat sub auspiciile Programului ONU intitulat „Alianța Civilizațiilor” și organizat de Amplus Internațional Ltd., salonul de carte a oferit o imagine a diversității culturale a comunităților etnice din România, prezente cu standuri proprii.

Salonul de carte, presă și muzică, longeviv, pune la dispoziția tuturor vizitatorilor progra-

me culturale de rezonanță europeană, promovează organizații cu tradiție, aduce cultura în prim-plan. Organizat de Amplus Internațional Ltd., salonul propagă valorile culturii române, și a minorităților din România și încearcă să le integreze în circuitul de valori europene.

Pe parcursul celor 5 zile au avut loc prezentări de carte din diverse domenii ale numeroaselor edituri ce au avut, ca de obicei, o gamă largă, lansări de carte și de muzică. Uniunea Ucrainenilor din România a fost prezentă la târgul de carte cu cele mai noi apariții ale scriitorilor săi, a prezentat, ca de obicei, cărți, dicționare, reviste și ziare. La standul amenajat de UUR, au putut fi admirate, pe lângă presă și cărți, și două superbe costume tradiționale huțule. Cărțile editate de UUR au impresionat publicul cititor, Uniunea Ucrainenilor din România prezentând foarte multe cărți de valoare ale renumiților poeți și

scriitori ucraineni, multe dintre acestea proaspăt apărute. Gama variată de cărți, de presă editate de UUR și aduse la „Salonul de carte, presă și muzică” a impresionat vizitatorii.

Încă o dată Departamentul pentru Relații Interetnice al Guvernului României a reușit să adune la acest eveniment cultural comunitățile etnice din țara noastră sub mottoul „Diversitatea reunește identități”.

Ștefania GANCIU

PABLO ROMANIUC:

CĂMAȘA LUI NESUS

(Urmare din numărul 157-158)

El se opri în mrejele tremurânde ale luminii de lângă drum, unde se distingeau două culori: albă și neagră. Porni spre acele lumini. De undeva răzbăteau vocile, ropotul de copite, sunetul avionului. Îi venea să strige. Gândul la urmările strigătului îl speria. Fiind singur, privea cu spaimă în urmă. La tâmpile și pe frunte îi apăru broboane de transpirație, ca niște picături ale unei ploii de vară. Simți transpirația și se șterse cu mâneca hainei. Uitase de batistă. Vru să strige, dar ceva nevăzut îi strânse tare beregata și gâtul, nelăsându-l să scoată nici un cuvânt... Un moment își opri respirația. Ascultând, închise ochii, cutremurându-se... Pe drumul asfaltat ce șerpuia la câțiva metri de mal, în tremurul luminii, mijind, aruncându-și coamele, galopau doi cai... Galopul lor părea mersul a două umbre inegale și clare. În raza mișcătoare a luminii de pe lângă drum au apărut două umbre abia deslușite, una subțire și alta mai groasă. Ecoul galopului cailor creștea ca un vuiet de vapor, ce-și măsura viteza pe coamele valurilor apei. Valurile mării loveau neîntrerupt malul abrupt, chinuit de furtuni. Totul devenea neclar și amenințător, chiar înspăimântător... Deodată, din cealaltă parte, undeva după curbă, luminând drumul cu două faruri mari, apăru un camion. Se apropia cu mare viteză, trepidând puternic. Caii își continuau galopul nebun, ignorând mașina și zgomotul ei infernal. Iată și curba abruptă. În dreapta, marea zbugiumată dansa, spălând stâncile ascuțite ale malului, iar în stânga se ridica un perete de pământ scobit de malurile mării. Mașina se apropia. Caii fugeau nebunește... Brusc, apare curba fără ieșire,

abruptă, stâncoasă... Dacă șoferul nu va opri mașina, atunci totul... totul s-a sfârșit... Vru să strige, dar nu avu putere să învingă asurzitorul zgomot. Broboane de sudoare, ca un ciorchine de stropi de ploaie văratecă, îi apăru pe obraji fierbinți, pe frunte... Curgeau șiroaie... Câțiva metri în plus, doar câțiva metri și – se va întâmpla nenorocirea!.. Doamne, Dumnezeu!.. Din nou vru să strige, dar iarăși ceva puternic îl strânse de gât, oprindu-l să vorbească, iar caii nu se mai opreau. Șoferul accelera mersul camionului. Încă un metru... Doar un singur metru... și totul va fi...

Frânarea bruscă a șoferului opri totul pentru o clipă. A fost o clipă moartă. Pentru o fracțiune de secundă, respirația lui se opri. Închise ochii oboșiți, cutremurându-se din tot trupul... După aceea, ridicând pleoapele de plumb, văzu că șoferul întârziase să frâneze... dar... totul era prea târziu... Calul negru, cu coama-i bogată, stătea întins pe asfalt într-o baltă de sânge... Pentru o clipă izbuti să-și ridice capul, scăpărând din picioarele din spate, parcă luându-și rămas bun de la lume, de la prietenul său alb, închizând ochii mari, surzând parcă, dureros, spre amurg, slăbindu-și mușchii încordați... Șoferul nu coborî din mașină. Nu se arătă. Poate murise, iar mașina continua să huruie, acoperind gemetele calului...

Din mașină, pe asfalt curgea benzina, amestecându-se cu sângele calului, ce curgea în mici pâraieșe din rănile deschise. Șoferul nu cobora din cabina mașinii, refuzând să se arate. Poate că picase într-un somn al inexistenței... Doar după câteva secunde își scoase capul pe geam, privi în jur. Din valurile mării tumultuoase apăru, ca o pasăre lovită, capul calului alb, unduindu-se în leagănul valurilor... Marea își continua nepăsătoare pulsul vieții, valurile zbugiumate înghițind, ca pe o jucărie, calul alb... Se cutremură și îl umplură căldurile. Vru să-l înjure pe șofer, dar cuvintele, pe care până atunci nu putea să le pronunțe, îi apărau mușchii, nervii încordați...

Vru să strige, să se roage... să se certe cu tot universul..., cu marea, cu valurile, cu asfaltul sur și însângerat, cu neatenția calului... Dar durerea ce-l apăsa îl demoraliza. Cuvintele se

înghesuiau în simțiri nesfârșite... Tristețea și plânsul îi biciuiau trupul fierbinte, slăbindu-i voința, puritatea sufletului, aprinzând cuvintele nerostite, cărora el vru să le dea frâu liber în seara aceea în lume... Totul a fost zadarnic... În clipa aceea, în adâncul sufletului lui cineva răscoli o poveste fermecată, cuibărită în suflet încă în copilărie. Atunci, spre marea lui fericire, îi veni în minte străvechea, ca și pământul, îndrăgita lui poveste cu cai... Caii știu să înoate, nu se îneacă în apă. Apa este prietenul cailor și cailor, și când valurile se supără pe cai, când ei tulbură viața verde a mărilor și a râurilor, Dajboh, străvechiul zeu slav al ploilor, îi prinde de coamă cu mâna lui nevăzută de vânt, nelăsându-i să cadă ca o piatră pe fundul apei. Acestea îi încălzeau parcă, ca o apă caldă, sufletul, îi salvau tristețea de la disperare, de la chinurile arzătoare. Povestea lui întărea gândul despre salvarea calului alb... Poate datorită acesteia, marea și calul au devenit credincioși unul altuia, ajungând la înțelegere.

... Deodată marea involburată se liniști, de parcă cineva lovise cu o baghetă fermecată necuprinsul ei zgomotos.

... Undeva lângă mal mai unduiau încă, lovindu-se de uriașele pietre ale malului, valurile îmblânzite.

... Luna își revărsa cu putere bunătatea, iluminând împrejurimile și, spre marea lui bucurie, văzu apărând și dispărând în smaraldele argintii ale valurilor același cap al calului alb. Sufletu-i deveni mai ușor, de parcă cineva, cu o mână nevăzută, ușoară, ca o pană de lebădă, îi luase pentru o clipă greutatea de plumb de pe suflet, și în clipa aceea, ca un tunet, din el irupse vulcanic: „Calule!!! – Salvează-te!!! Dar calul continua să plutească, scuturându-și din când în când coama încălțită...

Acum el se supără pe cal de neascultarea lui.

Din nou sudoarea fierbinte îi inundă fruntea cuprinsă de grele gânduri, iar cuvintele, atât de nevinovate, se alinau într-un rând încălțit, care, ca o grea presimțire, i se opri în piept, biciuind și zdrobindu-i tristețea...

(Continuare în numărul următor)

„În Ucraina s-a instaurat stabilitatea politică și economică“ (Extrase)

Președintele Ucrainei, Viktor Ianukovyci, este de părere că cel mai important rezultat al primului an al mandatului său prezidențial îl constituie realizarea stabilității politice și economice, iar rezistența manifestată față de unele reforme promovate de domnia sa, pe care președintele a denumit-o drept „vehementă“, este provocată de vechiul sistem birocratic și că ea, în curând, va lua sfârșit.

Declarația a fost făcută într-un interviu acordat, la Davos, în Elveția, redactorului BBC în limba ucraineană, Rostyslav Chotyn, cu ocazia participării șefului statului ucrainean la Forumul Economic Mondial.

BBC l-a întrebat pe dl Ianukovyci despre rezultatele primului său an în funcția de președinte al Ucrainei.

Viktor Ianukovyci: Mi se pare că cel mai important este faptul că în Ucraina s-a instaurat stabilitatea politică și economică. Iar rezultatul acestui lucru se regăsește în datele statistice pozitive, practic, pe toate planurile.

Mă opresc pe scurt asupra unora: în primul rând, este vorba de creșterea produsului intern brut cu 4,5%, iar în al doilea rând de scăderea inflației de la 13% la 9%, de reducerea deficitului bugetar de la 15% la 5%, de creșterea exportului de produse cu aproape 30% și a producției industriale cu 11%. Este doar o scurtă enumerare a realizărilor noastre care s-au produs în cursul acestui an. În afară de aceasta, am reușit să inițiem o serie de reforme extrem de importante pentru statul nostru.

BBC: Adică nu numai economice?

V.I.: Da, este vorba și de reforme sociale, reforme care privesc drepturile omului. Am în vedere reforma sistemului judiciar, statutul judecătorilor.

Este vorba, de asemenea, de reformă fiscală, reformă administrativă direct legată de lupta împotriva corupției în stat. De aceea, sistemul birocratic vechi care frâna atât dezvoltarea economică, cât și afacerile, a primit o grea lovitură.

S-a redus nu numai aparatul administrativ al multor ministere și instituții de stat, inclusiv al Secretariatului Consiliului de Miniștri. În paralel, are loc dereglementarea întregului sector economic. Politica de reglementare care a existat până acum crea condiții pentru ca aparatul birocratic să obțină foloase necuvenite din acordarea de licențe și aprobări. Aceasta descuraja investițiile și dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii. Au fost anulate aproape 92% din licențe și aprobări.

Trebuie să punem în funcțiune acele mecanisme din economie și din alte domenii ale vieții statului nostru care sunt apropiate de standardele europene, care îi permit omului să-și apere interesele care contribuie la ridicarea nivelului de viață al oamenilor și al standardelor relațiilor social-politice, care creează condiții egale pentru fiecare om din această țară. Acesta este lucrul important care s-a petrecut în acest an.

BBC: Ați spus că s-a reușit eliminarea divergențelor între verigile puterii, că s-a realizat stabilitatea politică. Se vorbește, însă, că în Ucraina s-a făcut un pas înapoi în ceea ce privește democrația și libertățile politice.

V.I.: Reacția mea la aceste afirmații este simplă. Cred că în momentul de față are loc o luptă între sistemul vechi corupt și sistemul nou pe care îl introduc acum. În această luptă se folosesc toate mijloacele. Am în vedere cele nepermise, inclusiv lozincile democratice. Situația este inflamată de oamenii care controlau vechiul sistem birocratic.

Cred că acest proces se va încheia în curând. Mă refer la această rezistență vehementă. Deoarece, atunci când le cer, inclusiv jurnaliștilor, să dea exemple concrete, ei spun că se încalcă libertatea cuvântului. Eu zic, spuneți-mi care anume: s-a restrâns

vreun program privind libertatea cuvântului în Ucraina, nu s-a restrâns. Toate canalele care transmiteau programe, continuă să le transmită. Nici în mass-media scrisă nu s-a schimbat nimic. Mi se spune, de asemenea, că în prezent există o abordare selectivă a problemei tragerii la răspundere penală...

BBC: Da, unul dintre liderii opoziției e după gratii, altul urmărit de procuratură, al treilea obține azil politic.

V.I.: Se dă exemplul lui Danylyșyn. Danylyșyn nu e politician, el nu s-a ocupat deloc de politică. El era un simplu funcționar care acorda aprobări în cadrul sistemului de licențiere. Era ministru al economiei care a introdus scheme de corupție. Pentru asta a fost tras la răspundere. În cazul lui nu este vorba de politică, el nu s-a ocupat niciodată de politică, de aceea nu înțeleg de ce a cerut azil politic.

BBC: Adică, vreți să spuneți că nu e vorba numai de reprezentanții opoziției?

V.I.: Nu, trebuie pur și simplu luate și analizate datele statistice. Iar statistica va arăta că organele de ordine și Procuratura Generală îi trag la răspundere pe toți aceia care încalcă legile Ucrainei.

În al doilea rând, a început lupta împotriva corupției și trebuie să facem ordine în țară. Cetățenii, mai ales aceia care au în mână pârghiile puterii, trebuie să înțeleagă că sunt la fel cu ceilalți oameni. Și că trebuie să dea socoteală dacă încalcă legea. De aceea, toate aceste procese sunt transparente.

BBC: Cum reacționați Dvs. atunci când partenerii europeni abordează tema libertății în Ucraina?

V.I.: Bineînțeles că reacționăm absolut cu calm la aceste provocări. Dar spunem adevărul și anume că, în cazul în care există acte de lezare a drepturilor omului și de depășire a atribuțiilor de către structurile puterii, noi trebuie să le recunoaștem și să le eradicăm.

Nu trebuie să admitem sub nicio formă ca drepturile omului să fie încălcate. Dar atunci când ducem lupta împotriva corupției și pentru instaurarea ordinii în țară, birocrăția opune o mare rezistență, folosind toate mijloacele posibile. Se plătesc chiar bani pentru publicarea diverselor informații în ziarele din întreaga lume. Noi știm asta, dar părerea mea este următoarea: societatea, cetățenii Ucrainei, oamenii simpli manifestă înțelegere față de ceea ce se întâmplă în țară și acesta este cel mai important lucru.

BBC: Când ați fost investit în funcție, ați spus că prioritatea Dvs. externă numărul unu este integrarea europeană. Sunteți în continuare atașat acestui curs?

V.I.: La începutul anului, când am preluat puterea, am adoptat legea privind bazele politicii interne și externe. Legea a fost inițiată de președintele Ucrainei și în ea este definit clar că principala prioritate a statului nostru, prioritatea lui politică, este integrarea europeană.

BBC: În prezent, se poate spune că ați normalizat apropierea de Rusia. În același timp, Ucraina se mișcă spre Europa, își declară acest curs. Cum reușiți să îmbinați acești doi vectori și dacă reușiți să mențineți un echilibru?

V.I.: Nu este nicio contradicție, ci doar a completare reciprocă. Adică relațiile cu Rusia sunt absolut firești, ele au fost întotdeauna strategice și așa vor rămâne. Și asta deoarece noi suntem parteneri vechi care au relații strânse. De asemenea, interesul este de ambele părți. Noi am realizat în acest an schimburi comerciale de aproape 40 de miliarde de dolari, schimburi care, în 2009, scăzuseră la 13 miliarde.

Am stabilit, de asemenea, un sistem sigur de furnizare a gazelor spre Europa care va funcționa, iar Europa poate sta liniștită. Noi ne vom realiza obligațiile ca țară de tranzit.

BBC: În ceea ce privește relațiile cu UE, cum avansează problemele legate de zona de comerț liber, statutul de membru asociat, regimul fără vize?

V.I.: Ele urmează un curs, așa spune, prognozat. Adică, este vorba despre o viteză optimă pe care ne-o putem permite astăzi. Dar dacă vorbim despre Planul de acțiuni care ne va da dreptul la regimul fără vize, trebuie să spun că îl vom îndeplini în 2011. Este o sarcină care necesită efort și pe care o vom îndeplini.

În ceea ce privește zona de comerț liber, acest proces se desfășoară tot în limite prognozate. De ce? Fiindcă sfera intereselor celor două părți, a diverselor sectoare economice, necesită găsirea unor compromisuri. Noi le căutăm și sunt convins că în cele din urmă le vom găsi. Adică, acest proces avansează.

Semnarea acordului de asociere în care să fie stipulată perspectiva intrării Ucrainei în UE este, de asemenea, firesc să aibă loc. Dacă acest lucru se va întâmpla, atunci el va răspunde nivelului relațiilor care s-au conturat între Ucraina și UE.

BBC: Dacă Ucraina va îndeplini până la sfârșitul anului toate aceste condiții, după cel mai optimist scenariu, când credeți că vor putea cetățenii Ucrainei să călătorească fără vize cu pașaport ucrainean?

V.I.: Este problema Comisiei Europene. Nu vreau să fac previziuni. Dvs. știți că eu sunt întotdeauna gata să răspund pentru acțiunile mele. Adică eu sunt conștient de posibilitățile noastre, de posibilitățile țării noastre. Vreau să spun că foaia de parcurs pe care am primit-o o vom îndeplini în 2011. Mai departe, ultimul cuvânt îl va avea Comisia Europeană.

BBC: Legat de situația privind limbile, unii spun că limba ucraineană are nevoie de mai multă susținere din partea puterii. Pe de altă parte, alții susțin că Dvs. ați declarat clar, din primele zile de mandat prezidențial, că singura limbă de stat în Ucraina este limba ucraineană. Cum vedeți acest consens privind limbile în Ucraina?

V.I.: Cea mai bună variantă existentă astăzi în lume este Carta Europeană a Limbilor. Dacă o vom respecta și vom crea condiții pentru dezvoltarea fiecărei culturi ale cărei reprezentanți trăiesc în Ucraina, vom răspunde aspirațiilor noastre europene. Deoarece Europa este țara regiunilor, Ucraina este și ea țara regiunilor. Oamenii s-au obișnuit să meargă la o biserică. Nu putem să-i forțăm să meargă la alta. Nu e admisibil!

Statul trebuie să se implice în asta. Statul trebuie să creeze condiții. Pentru fiecare om. Și aceasta va fi o politică justă.

BBC: Anul acesta se împlinesc 20 de ani de când Ucraina a obținut independența. Privind în urmă, cum considerați Dvs. ca președinte, cei 20 de ani au fost un drum greu pentru Ucraina? Ce viitor are statul? Ce v-ați dori Dvs.?

V.I.: Pot afirma cu tărie că Ucraina este un stat. Și la aceasta au contribuit toți aceia care au trăit în cei 20 de ani de independență. Toți aceia care au muncit în diverse funcții, mai mari sau mai mici. Este, deci, un fapt indiscutabil că Ucraina independentă există. Și acesta este cel mai important lucru!

Iar în acești 20 de ani au existat multe contradicții, multe lupte politice, evenimente. Noi trebuie să tragem învățăminte. Iar în ceea ce privește viitorul țării noastre, sunt convins că țara noastră este un stat unicat. Cu așezarea sa geografică unică, cu resurse și cu capital uman. Ucraina va fi în scurt timp în rândul celor mai dezvoltate țări. Așa spune chiar în acest deceniu. Sunt convins de asta.

Pagină realizată de **Ion ROBCIUC**

UCRAINA - mai aproape

Etnografie ucraineană nord-dobrogeană

Din an în an, cultura spirituală a ucrainenilor din România se îmbogățește cu noi studii etnologice. Generația veche de studioși ucraineni încă mai are multe de spus celor tineri despre istoria și tradiția strămoșilor lor, care s-au statornicit în diferite părți ale pământului românesc. Profesorul Virgil Rițco face parte din această generație de aur, scriind, de peste 40 de ani, despre conaționalii săi, din Dobrogea.

Acest neobosit cercetător, Virgil Rițco, în cea de-a cincea carte a sa, *Trilogia vieții*, dă la iveală, din memoria timpului, unele obiceiuri și tradiții ale ucrainenilor nord-dobrogeni, cu privire la botez, la nuntă și la înmormântare. Volumul care cuprinde acest studiu etnologic este în ediție bilingvă ucraineană și română. Mă voi ocupa de varianta românească.

Trebuie spus că profesorul Virgil Rițco a început să studieze viața spirituală a strămoșilor săi ucraineni, încă din anii 60 ai veacului trecut. Ceea ce prezintă în această carte este o sinteză a muncii de peste patru decenii de cercetare a satelor și comunelor nord-dobrogene, în care trăiesc și ucraineni.

E greu de spus, cu exactitate, când au sosit primii ucraineni pe aceste meleaguri: în Deltă, apoi și în restul teritoriului. Dar, din surse istorice sigure, putem afirma că ei se află aici de peste 300 de ani. Indiferent că au venit în grupuri mai mici sau de ordinul miilor, cum au fost cei din 1775 aceștia au adus cu ei tot ceea ce ținea de spiritualitatea tradițională ucraineană. Arhetipul culturii lor s-a ținut de ei ca umbra după om. De peste 3 secole, multe dintre obiceiuri au fost uitate, odată cu trecerea generațiilor, iar alte obiceiuri au fost contaminate de cele ale băștinașilor. Cu siguranță că, în primul secol de după sosire, obiceiurile erau mult mai apropiate de cele din zona de origine. Cu timpul, însă, asistăm la un conglomerat de obiceiuri datorită etniilor cu care conviețuiau. Cu certitudine că aceste ritualuri despre care vorbește etnologul Virgil Rițco, erau la loc de mare cinste, pe vremea când femeile ucrainene țeseau minunatele prosoape și covoare cu diferite forme geometrice, cu motive florale sau animaliere. Ne surprinde, plăcut, cromatica acestor lucrări. În maniera aceasta se pregătea tot ce era necesar la botez, pentru zestrea de nuntă sau pentru înmormântare. Ceremoniile din aceste trei momente decisive din viața omului se desfășurau în toată amploarea lor, când se locuia în case cu prispă, acoperite cu stuf, cu geamurile modeste orientate spre răsăritul soarelui; când curtea era înconjurată de o vegetație bogată și sănătoasă; când bărcile ieșeau în larg să pescuiască, iar peștele de tot soiul, era din abundență; când pe frontonul vreunei case te privea înmărmurit câte un cocoș sculptat în lemn de către meșterii ucraineni; când de-o parte și de alta a unui geam, cu rama vopsită în albastru ceresc, te priveau doi cerbi lucrați cu măiestrie și migală de vreun talentat artist anonim ucrainean. Numai în acele timpuri de basm se puteau realiza ritualurile aproape mitice, poetice despre care amintește astăzi cercetătorul Virgil Rițco.

Este foarte bine că, prin asemenea studii, putem să retrăim, într-un mod cu totul aparte, poezia unor vremi demult apuse, când oamenii erau în legătură strânsă cu elementele naturii terestre și cosmice. Pentru ei, tot ceea ce se petrecea, era raportat la misterul vieții pe care-l celebrau, fie că era vorba despre botez, nuntă, fie despre înmormântare. Atunci lumea terestră și cea cosmică constituia pentru ei unitate, sens și un scop foarte bine precizat. Toate se scurgeau în ritmurile sărbătorilor vieții și ale obiceiurilor strămoșești. Ei erau fideli ritualurilor, pentru că așa era datul, așa le-au primit și așa le-au transmis mai departe.

Ritualurile ucrainenilor nord-dobrogeni sunt o moștenire din timpuri imemorabile. Se amestecă rituri care erau cunoscute și la grecii antici, mai ales, la înmormântare, dar și la popoarele nord-europene. Astfel că elementele rituale păgâne merg, în paralel, cu cele creștine.

Studiul de față se structurează în trei părți: botezul, nunta și înmormântarea.

Voi încerca să mă opresc asupra fiecărei părți. Începem cu botezul și cu atmosfera specifică acestui tip de ritual. Multe interdicții pentru femeia gravidă țin de timpuri imemorabile, dar care s-au păstrat cu strictețe. Tradiția fiind cea care s-a impus cu mare severitate. Pentru aducerea copilului pe lume, foarte importante erau „moașele“. Ele erau bine informate cu modalitățile maieutice, pe care le învățau unele de la altele. Aveau un minimum de cunoștințe igienice și sanitare cu privire la copilul venit pe lume, precum și la ceea ce trebuia să facă lehuza după naștere. Copilul născut era luat de moașă, i se tăia ombilicul, i se făcea semnul crucii și era spălat cu apă rece să fie vioi, sprinten, voinic, deștept și isteț. Pentru lehuză se pregătea un amestec de rachiu, zahăr și secară mărunțită. Despre cel care se naștea, se credea că odată cu el apărea și o stea pe cer, care îl însoțea până la moarte. Era important și timpul venirii pe lume. Una era să te fi născut într-un timp profan, alta într-un timp sacru. Dacă veneai pe lume în marile sărbători, cum ar fi Crăciunul sau Paștele, însemna că vei fi un om norocos, că vei ajunge ceva foarte important în viață. Un întreg univers mitic de simboluri îl găsim în momentul scaldării micii ființe. În scaldătoare se puneau tot felul de lucruri care purtau o bogată semnificație: busuiocul atrăgea asupra copilului iubirea, curățenia, ca să fie atractiv; banul semnifica abundența din viața în care intrase; mierea - să fie dulce la vorbă și iubit ca ea; pâinea aducea îndestulare și bunătațe; oul îi dădea sănătate și integritate corporală; laptele dulce își punea amprenta pe copilaș prin frumusețea culorii și prin bogăție; agheasma avea rolul de a îndepărta spiritele malefice de copil. În funcție de localitate, se mai adăugau și alte elemente, fiecare având rolul său magico-benefic asupra pruncului venit într-o lume plină de simboluri. Urmau momente decisive: botezul cu tot alaiul de obiceiuri care de care mai pitorești. După botez urmau o sumedenie de obiceiuri cu privire la scaldatul copilului. Alt eveniment era legat de lehuză, pentru intrarea ei în lume. Aici se respectau multe prescripții religioase, care își aveau originea în Leviticul evreiesc. Ritualul nașterii se va încheia cu o mare petrecere, când se lua moțul copilului, la un an de zile, de la naștere. Sunt prezentate și în acest ritual o mulțime de elemente simbolice care au tot felul de interpretări, de preziceri cu privire la viitorul micuțului sărbătorit.

Partea a doua a lucrării, cea mai amplă, este dedicată obiceiurilor de nuntă ale ucrainenilor nord-dobrogeni. Nunta, ca moment fundamental din viața tinerilor, ne oferă un sublim spectacol cu variate și bogate elemente ritualice, simbolice și poetice. Tinerețea și poezia mergeau împreună la generațiile de altădată. Scena marii bucurii a nunții se deschide cu peșitul care cuprinde o sumedenie de obiceiuri care de care mai interesante. Târguiala ritualică a peșitului scoate în evidență scopul momentului, prin prezentarea multor personaje din cele două familii: a mirelui și a miresei. În fiecare moment, cântecul este prezent. Melodia, ritmul ei, talentul interpretării dau frumusețea peșitului, bucuria și optimismul tineresc, care cuprind întreaga comunitate. Acum se cântă melodia „În grădinaș două flori“. Este de consemnat că nunta tradițională, așa cum o prezintă Virgil Rițco, ținea la ucraineni de joi până miercuria din săptămâna următoare. Se vede că în acele vremuri, oamenii își permiteau să se bucure de viață, nestingheriți de stresul ființei moderne. Joia se coc corovaiul și colacii pentru nuntă. Urmează invitațiile pentru nuntă, apoi vineri se gătește bradul. Tot acum se fac buchetele pentru cavalerii de onoare și coronița miresei. Sâmbătă seara are loc despărțirea de fete de cavaleri a viitorilor soți. Duminică dimineața, druștele se strâng la mireasă, iar drujbele, la mire. Alaiul pleacă după mireasă. Ritualul acestor momente este bogat în cântece. Sâmbătă seara este nunta, iar duminică se bea „rachiu roșu“. Lunea se

celebrează „legatul“, iar marțea, nuntașii vin „la borș“. Miercuria se încheie petrecerea cu vin, horincă și țuică.

La fel ca botezul, nunta are un bogat univers de elemente simbolice, cu funcție magico-ritualică. Apar: pâinea, sarea, batista, șter-

garele, colacii, ouăle, baticul, cămașa, bradul, călina, monede, grâu, bomboane și apa. Fiecare element prezintă o anumită semnificație, mai mult sau mai puțin ocultă, în diferite etape ale nunții.

Virgil Rițco sintetizează importanța și frumusețea nunții prin următoarea considerație: „Prin amploarea sa, prin atmosfera sărbătorească în care se desfășoară, prin conținutul său, spectacolul nupțial constituie o amplă manifestare artistică populară, cu numeroase momente de veselie, de exuberanță și umor popular, ce alternează cu momente cu caracter dramatic, solemn, uneori personal“ (pag.128).

Ultima parte a trilogiei vieții este dedicată cultului morții la ucrainenii din Dobrogea. De când este omul pe pământ, ca ființă rațională, conștientă de destinul său, a privit cu mare nedumerire acest ultim pas al vieții. Moartea a fost interpretată în mii de chipuri. Cert este că toți trebuie să intre în acest joc al veșniciei. Fiecare popor a avut o anumită imagine despre moarte. Pentru ucraineni, moartea era prevestită de unele fenomene ciudate, care se petreceau în preajma celui care părăsea lumea. Semne prevestitoare ale morții erau: urletul câinelui, spargerea neașteptată a unor obiecte, deschiderea imprevizibilă a ușilor, cântecul cucuvelei sau a bufniței și multe altele. Muribundului i se acorda maslul și i se aprindea lumânarea. Timpul avea și aici o semnificație în imaginația populară. Dacă se murea în timpul Paștelui, ori în Săptămâna luminată, sau în perioada dintre Înviere și Rusalii era un semn favorabil, aproape sigur că cel care părăsea lumea, ajungea într-un loc bun. După scaldarea mortului, îmbrăcarea și priveghiul, urma înmormântarea.

Universul acestui ritual funebru este bogat în semnificații. Acum sunt folosite: lumânări, care au multiple valențe simbolice; bănuțul care amintește de plata lui Charon pentru a trece sufletele, cu barca, peste Styx; menta, busuiocul, romanița care au rol purificator și odorizant; icoana, crucea, pânza albă; spargerea unei căni simbolizând ieșirea răului odată cu mortul; găina care se dă peste groapă; monedele, bomboanele; ștergarul, baticul; ulciaca cu apă; colacul.

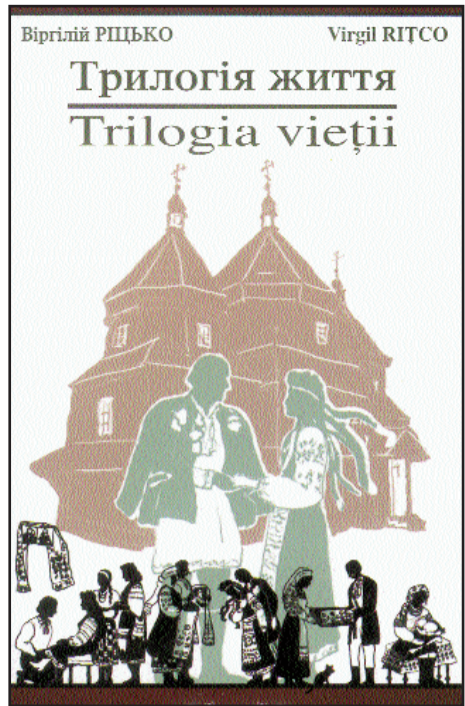
Apoi sunt datele ritualice fixe de amintire a defunctului: trei, nouă, patruzeci de zile după înmormântare; 1,3,7,9,12 ani de la înmormântare. Fiecare moment având ritualul său specific, așa cum s-au moștenit prin tradiție.

Iată, în mod sumar, prezentate cele trei momente din viața omului, despre care a scris etnologul ucrainean Virgil Rițco, cu atâta sobrietate și precizie în punctarea principalelor secvențe ritualice.

Această carte va trezi unele amintiri, despre vremurile de altădată, celor care au acum vârsta psalmică, iar celor mai tineri, poate, curiozitatea pentru felul cum își sărbătoreau strămoșii lor principalele momente ale trecerii prin viață.

Pentru etnografia ucraineană din România, cartea profesorului Virgil Rițco va rămâne un studiu fundamental pentru cunoașterea obiceiurilor ucrainenilor nord-dobrogeni, cu privire la ritualul marilor evenimente din viața omului.

Recenzie de I. VINGA

Aproapelui, dragoste

(Urmare din numărul 185/186)

În plan diegetic, prozatorul amplifică tensiunea eroului-narator, transferată și în atenția percepției lectorului, prin recurența strigătului „Marie, vin călăreții, Marie!“, prezent în debutul majorității capitolelor. Urletul femeii smintite din cauza dramei personale provoacă puternice tensiuni interioare atât în rândul personajelor care au intrat în relație cu ea, cât și în cazul naratorului subiectiv care recunoaște omniprezența imaginii întipărite în memoria sa afectivă: „Vocea aceea de femeie mă chinuie îngrozitor. Sunt adunate parcă toate vocile lumii în ea. Îmi astup urechile cu palmele. Degeaba. Glasul nu vine din afară, e înăuntrul meu. A rămas în sufletul meu de când l-am auzit prima oară“ (p.29). Printr-un „joc“ al construcției epice, focalizat pe întreținerea misterului, prozatorul reușește să țină cititorul în suspans, dezvăluind, doar în finalul fabulei, identitatea femeii alienate care vestea sosirea călăreților precum și motivul pentru care a ajuns în acea situație dramatică. Din această perspectivă, scriitorul elaborează un scenariu gradual, oferind cititorului secvențe existențiale care conțin stări și trăiri din ce în ce mai încordate. Prin această tehnică diegetică, romancierul reușește, cu multă abilitate, să implice naratorul în actul creației, prin cultivarea curiozității acestuia de a intra în posesia fișei biografice a eroinei care asigură înlănțuirea, dar și pretextul deselor reveniri în memoria trecutului protagonistului spațiului imaginar. Ana Tesleariuc a înnebunit după ce în noaptea nunții, proaspătul ei soț, Mihailo, a fost împușcat de către Andrei Leanciu. Refuzând ideea morții acestuia, învățătoarea satului a plecat în lume pentru a-l căuta. Psih analizarea stării ei oferă perspectiva adevăratei dimensiuni a dramei prin care trece. Fiind martorul transfigurării fizice și morale a propriei dascălițe, Ostap Pidhirnei are sentimentul grupării tuturor „glasurilor“ tragediilor petrecute de-a lungul vremii în acest strigăt al deznădejdiei, cu puternice semnificații organice. Prin intermediul memoriei involuntare, strigătul venit de „afară“, din depărtare, îi amintește lui Ostap de Andrei Leanciu. Această imagine auditivă îl chinuie seară de seară, devenind o componentă integrantă a ființei sale. Între „vocea“ de afară și „vocea“ interioară se stabilește o relație strânsă, ajungându-se până la o identificare totală. Plasarea într-o situație paradoxală a prezentului îl determină pe erou să-și dezvăluie cele mai intime trăiri modelate de „jocul“ „glasurilor“ imanente. Pornind de la relația indisolubilă dintre „glasul“ durerii „celorlalți“ și suferința personală, naratorul interdiegetic își exteriorizează intensitatea participării la suferința colectivă, „vocea căreia nu-i poate răspunde decât glasul sufletului meu, strigătul lumii mele interioare, în care ține adunat totul, până și cele mai mici fărâme“ (p.50). Pentru a rezolva această dilemă ontologică pe baza unor interogații sprijinite de suportul introspecțiilor, naratorul analizează și oportunitatea, și justetea absolvirii lui Andrei Leanciu de multiplele vinovății, de la simplele fapte imorale și până la numeroasele crime săvârșite într-un mod abominabil. În demersul său, Ostap Pidhirnei radiografiază, cu multă finețe psihologică, imaginea pluriperspectivistă a lui Andrei Leanciu, reflectată atât în oglinda propriei familii, cât și în oglinda „celorlalți“.

Gândurile retrospective acaparează universul immanent al Călătorului surprins în drumul său către dreptate, într-un spațiu limitat al camerei unui hotel provincial. Ramificat în multiple

Mychailo Nebeleac

„voci“ ale interiorității, zbuciumul eroului este amplificat de vremea posomorâtă de afară. În mintea împovărată a naratorului subiectiv, „strigătul“ trecutului renaște în fiecare moment al solitudinii sale, exprimând tragediile istoriei ce au rămas profund întipărite în conștiința povestitorului și cerând în permanență răzbunare văzută ca unica formă de eliberare din perimetrul dramelor personale și ale celor colective. Forma culminantă a „urletului“ este constituită de reamintirea spânzurării lui Ostap Pidhirnei, tatăl naratorului subiectiv, de către armata horthystă. Sentimentul necesității restabilirii actului justițiar a favorizat prăbușirea protagonistului într-o depresie accentuată, având senzația inutilității propriei condiții într-o lume a imprezibilității mundane. Fiind în mijlocul derulării unor destine tragice, Ostap conștientizează decăderea propriei ființe, favorizată și de indiferența „celorlalți“ față de aflarea adevărului istoric, necesar revitalizării entității comunității din care făcea parte și el. Din această confruntare a „eurilor“, naratorul extradiegetic află identificarea până la o anumită limită a naratorului, cu Ostap Pidhirnei. Pentru a conștientiza semnificația „funcției“ justițiare în care a fost investit de victimele ineptiilor războiului, maturul Ostap încearcă să reconstituie momentul tragic al spânzurării propriului tată. Imaginea întipărită pe retina memoriei sale se multiplică, căpătând diverse forme în care tatăl apare într-o ipostază de mistagog, din perspectiva căruia dorește să transfere către băiatul său virtuțile unei atitudini temerare. Ultima imagine păstrată în memoria fiului este aceea când tatăl a cerut un cal pentru a pleca în munți, unde să caute soluții pentru a lupta împotriva crotropitorilor. Dincolo de reprezentarea imaginii de apărător al demnității comunității, naratorul subiectiv își aduce aminte și de momentele copilăriei, când tatăl său avea un rol educativ fundamental, creându-i fiului său clipe de bucurie extraordinară. Tonalitatea cu care naratorul evocă imaginea părintelui său capătă anumite accente paseiste. Mediul armonios în centrul căruia este plasat tatăl, cu preocupări focalizate doar pe dorința de a crea fiului condiții prielnice „paradisului“ copilăriei, este construit în antinomie cu prezentul dureros, cauzat de „izgonirea din paradis“. În zgrăvirea frumuseții acelei perioade fericite, naratorul subiectiv reiterează momentele de satisfacție din cadrul familiei. În timpul periplului spre trecutul copilăriei, o altă secvență decupată de memoria lui Ostap îl are în centru pe tatăl său, care, într-una dintre seri, a turnat câteva găleți cu apă pentru a-i face pârtie. Eroul își aduce aminte de clipele de extaz create de sentimentul că avea și el „gheața lui“, așa cum aveau și alți copii „gheața lor“. Revenind în cadrul actualității, pe baza memoriei involuntare, naratorul interdiegetic face o asemuire a împrejurării prezente, dominate de vitalitatea copiilor surprinși într-un moment de bucurie datorată libertății depline a acestei etape existențiale, cu propria lui copilărie care, deși era constituită din numeroase privațiuni economice, din tensiuni și convulsii istorice, era foarte veselă și fericită în sânul familiei.

Aflat la vârsta maturității, eroul central al fabulei recunoaște că a trăit numeroase evenimente cu o intensitate maximă. Din pricina conștiinței supraîncărcate și a legilor uitării, secvențele tre-

cutului pot fi reconstituite întocmai cu mare greutate. Ostap Pidhirnei încearcă să recompună momentul „crimei“, însă întâmpină diverse impedimente, poate tocmai din pricina tensiunii paroxistice ce a pus stăpânire pe propria-i ființă. Intervențiile colonelului anchetator îl pun în situația de a rememora tot trecutul tumultuos și, în special, dramele umane provocate de Andrei Leanciu. În acest context, imaginarul său începe să reconstituie încetul cu încetul iernile din 1940, 1941 și 1947, evidențiind splendoarea acestora în Maramureșul istoric și, în mod deosebit, farmecul „iernilor vânătoarești“. În timpul declarațiilor date în fața ofițerului, mintea eroului se atomizează în numeroase secvențe ce compun personalitatea sa tumultuoasă, neputându-se concentra asupra obiectului anchetei. În momentul reconstituirilor, protagonistul începe să realizeze contrastul dintre culoarea albă a hârtiei și culoarea neagră a stiloului, ca o consecință a duplicității lumii în care trăia. Prin aceste secvențe psihanalitice, Ostap devine conștient de rolul său fundamental în ceea ce privește „rescrierea“ istoriei maculate de suferința înaintașilor, generată atât de crotropitori, cât și de autohtonii oportuniști. După încheierea interogatoriului privind moartea lui Andrei Leanciu, Ostap a început să discute cu ofițerul anchetator despre iernile propice vânătorii. În plan mitanalitic, la nivelul substratului conversației, se reflectează relația dintre putere și supunere, dintre ubicuitatea și vigilența „vânătorului“, focalizate pe „vânat“ și omniprezența pericolului „vânatului“. Fiind înzestrat cu virtuțile unui personaj pozitiv, Ostap Pidhirnei a inversat raportul disproporționat dintre cele două componente ale puterii, devenind din „vânat“ „vânător“, având ca obiectiv sancționarea drastică a celui care nu a respectat principiile onoarei „vânătoarești“. Victimele „vânătorului“ „i-au cerut“ lui Ostap să răzbune stigmatizările la care acestea au fost supuse de către puternicul „vânător“ Andrei Leanciu. Pentru a-și putea duce demersul până la capăt, Ostap își elaborează un scenariu cu multă meticulozitate, preconizând eventualele mișcări ale „vânatului“ Andrei Leanciu. În acest context, replica sa este sugestivă: „Vânătorii știu să aștepte. EU AM AȘTEPTAT MULT, FOARTE MULT“ (p.14). După ce și-a îndeplinit dezideratul, prin depozitiile sale, Pidhirnei îl surprinde cu o oarecare neîncredere pe locotenent, însă acesta consideră că se va maturiza dincolo de „ușa“ biroului. Din această perspectivă, prin monologul interior, Ostap Pidhirnei, substituindu-se instanței narativității într-o postură obiectivă, surprinde esența experienței sale umane: „Tânăr necopt, gândeam. Învață el cu timpul. Numai că nu în cabinetul colonelului. În cabinete nu înveți să cunoști oamenii. Acolo te supui tuturor, răspunzi sau nu la întrebări, scrii, încercând câteodată să ascunzi adevărul“ (p.14). Vânătoarea ca simbol al puterii și al răzbunării reprezintă o modalitate de reechilibrare a universului comunității dezintegrat de crimele și de ineptiile lui Andrei Leanciu. „Victoriile îmi aduceau tristețe, poate pentru că nu-mi mai rămânea nimic de făcut, nu mai exista nimic pentru care să mă zbat. Totul se sfârșise, iar izbânda mea, ca majoritatea izbânzilor, era mai tristă. Probabil că la fel se simte pictorul care, după o luptă de zile se repezi cu pânza și culoarea, simte în sine sa un gol adânc și nu mai știe de ce să se apuce. Dar m-am înșeninat, pentru că i-am răzbunat pe toți. I-am răzbunat pe toți cei care au suferit din cauza puterii malefice a lui Andrei Leanciu“ (p.25). În acest caz, răzbunarea este văzută ca o formă de eliberare din spațiul constrângerilor trecutului traumatizant.

(Continuare în numărul următor)

Gheorghe ANDRAȘCIUC

OMAGIU LESEI UKRAINKA (1871-1913)

La 140 de ani de la nașterea poetei, scriitoarei și a traducătoarei Lesea Ukrainka, filiala Cluj a Uniunii Ucrainenilor din România, sub conducerea dlui prof. univ. dr. Ioan Ardelean, împreună cu Specializarea limba și literatura ucraineană din cadrul Catedrei de filologie slavă a Universității Babeș-Bolyai au organizat la Facultatea de Litere, în data de 26 februarie, manifestarea „140 de ani de la nașterea scriitoarei LESEA UKRAINKA“.

Prezidiul manifestării: prof. dr. Onufrie Vințeler, prof. dr. Ioan Ardelean și lect. dr. Ioan Herbil (de la dreapta la stânga)

Într-o zi de sâmbătă însorită, când pe cerul de sub poalele Feleacului ultimii norișori începeau treptat să se disperseze, membrii Uniunii Ucrainenilor din Cluj împreună cu iubitori ai culturii ucrainene și simpatizanți ai ucrainenilor, în general, intrau în frumoasa și primitoarea sală D. Popovici a Facultății de Litere pentru a o omagia, cu prilejul celei de-a 140-a aniversări a zilei de naștere, pe Lesea Ukrainka. Aș aminti aici pe prof. univ. dr. Ioan Ardelean, prof. univ. dr. Dumitru Marușceac, prof. univ. dr. Onufrie Vințeler, prof. univ. dr. Marius I. Oros, conf. univ. dr. Ioan Semeniuc, conf. univ. dr. Diana Tetean, lect. univ. dr. Sanda Misirianțu - cancelarul Facultății de Litere - UBB, lect. univ. dr. Balázs Katalin - șeful Catedrei de filologie slavă, lect. univ. dr. Judit Bartalis-Bán, lect. univ. Letiția Becherescu, dr. Mihaela Herbil, prof. Gheorghe

Aspect din timpul manifestării (sala „D. Popovici“ a Facultății de Litere din Cluj-Napoca)

Parașcineț, la care se adaugă studenții secțiilor de ucraineană și rusă, dar și un număr mare de prieteni și cunoștințe ai celor prezenți ca, de altfel, și ai poporului ucrainean.

Manifestarea a debutat cu o trecere în revistă a celor mai importante momente din viața, dar mai ales din opera Lesei Ukrainka, deși fiecare dintre cei prezenți îi era cunoscută personalitatea coplesitoare a scriitoarei.

Larysa Petrivna Kosaci-Kvitka, rămasă în literatura ucraineană și în cea universală cu numele Lesea Ukrainka, încă în momentul alegerii pseudonimului (unde Ukrainka <apelativul (catoiconimul) ucrainka „ucraineană“), viitoare poetă știa că ea trebuie să continue drumul început de Taras Șevcenko, un drum anevioas, presărat de opreliști, însă unul luminos și plin de speranță. Ea l-a continuat cu un succes fără precedent, netezindu-l și lărgindu-l, dându-i o formă și o structură aparte, ce vor deveni, de-a lungul timpului, atât de necesare în formarea statului ucrainean, în consolidarea sa politică. Acest lucru l-a

acel „ceva“ care se întâmplă la un oarecare eveniment, ci este vorba de un sentiment lăuntric, de apăsare și de eliberare în același timp, ce izvorăște din suflarea și din simțirea de ucrainean. Poate că este momentul să fac aici o mărturisire, și anume: de mic copil credeam că Lesea Ukrainka este corespondentul feminin al lui Taras Șevcenko. Și nu cred că m-am înșelat foarte tare, căci cei doi, ce-i drept în perioade diferite, au slujit pe același altar al literaturii ucrainene, reușind, pe deplin, cu o dăruire fără limite și cu un impresionant curaj, să contribuie la crearea acesteia, la modernizarea și „prezentarea“ ei întregii umanități.

În partea a doua a manifestării au fost recitate, de către studenții specializării Limba și literatură ucraineană, versuri ale Lesei Ukrainka, și anume: Anca Lenuța Glodean a recitat *До мого фортепіано*; Dochia Drozd - *На роковини*; Narcisa Semeniuc - *Contra Spem Spero*; Vasile Procopliuc - *Епілог*, dar și traduceri ale poeziei, realizate de Ștefan Tcacu, în următoarea distribuție: Tudor-Vlad Scolca recitase *Către pianul meu*; Pavel-Andrei Cauni - *La aniversarea lui Taras Șevcenko*; Cristina-Ioana Pop - *Contra Spem Spero*; Simona-Lorena Tot - *Epilog*.

La încheierea manifestării, dna lect. univ.

Comunicarea dnei dr. Mihaela Herbil

marele clasic al literaturii ucrainene, Ivan Franko (în articolul „Lesea Ukrainka“), să afirme că „de la apariția Testamentului lui Șevcenko, Ucraina nu a auzit un cuvânt poetic mai puternic și mai arzător decât cel al acestei slabe și bolnave fete“, așezând, astfel, creația scriitoarei alături de cea a marelui Kobzar.

În continuare, au fost prezentate cinci comunicări, după cum urmează: prof. univ. dr. Onufrie Vințeler a susținut comunicarea Lesea Ukrainka:

Cântec de libertate; studenta

anul I Narcisa Semeniuc - *Лесея Українка - видатна особистість української літератури кінця XIX - початку XX ст.*; studenta anul II Elena-Mădălina Moșneguțu - *Lesea Ukrainka - personalitate marcantă a literaturii ucrainene de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea*; dr. Mihaela Herbil - *Головні естетичні аспекти філософії Лесеї Українки*; lect. univ. dr. Ioan Herbil - *Лесея Українка: Образ духовно-могутнього борця в українській літературі*.

Este imposibil ca la omagierea Lesei, atunci când auzi și numele Urainka, spiritul ucrainean al fiecărui om să nu-l îndemne pe acesta să se ridice în picioare. Nu este, neapărat, o dorință sau un respect, ori

dr. Balázs Katalin a mulțumit Uniunii Ucrainenilor din România pentru sprijinul acordat în realizarea respectivului eveniment, dlui Ioan Ardelean - prim-vicepreședinte al UUR și președinte al UUR - filiala Cluj, organizatorilor, dr. Mihaela Herbil și lect. univ. dr. Ioan Herbil, cât și studenților de la secția ucraineană.

În final, a luat cuvântul dl prof. dr. Ioan Ardelean, manifestându-și gratitudinea față de Facultatea de Litere, care a găzduit acest eveniment, față de Specializarea limba și literatura ucraineană, cea care l-a organizat, și față de publicul prezent.

Nu în ultimul rând, organizatorii evenimentului aduc mulțumiri dlui Ștefan Buciuța, președintele Uniunii Ucrainenilor din România și deputat în Parlamentul României, sperând că seria unor astfel de evenimente va continua în capitala culturală a Transilvaniei, Cluj-Napoca.

lect. univ. dr. Ioan HERBIL

Concursul național „Sărbătoarea limbii materne“

Toate societățile actuale se caracterizează printr-un grad crescând de multiculturalism și de diversitate culturală, ceea ce face ca recunoașterea și respectarea drepturilor minorităților să fie din ce în ce mai importantă. În acest sens, se impune imperios ca elevii și studenții de astăzi să primească o pregătire intelectuală și afectivă în acest domeniu, să cunoască lumea în care trăiesc, lume care îmbină diversitatea cu unitatea, punându-ne în fața unor noi probleme, aspirații și trebuințe care nu mai pot fi eludate.

Școala, împreună cu toți factorii implicați în complexul proces al educației, caută permanent noi modalități de realizare a scopului central al educației: formarea de personalități, ușor adaptabile la nou, creative și responsabile, ghidându-se și după afirmația marelui pedagog Comenius: „pentru fiecare om, viața sa este o școală, de la leagăn până la mormânt“.

Un rol esențial în conturarea identității ființei umane, în dezvoltarea sa personală, intelectuală, afectivă și morală îl joacă cultura. Prin intermediul acesteia se inițiază un dialog între valorile trecutului și prezentului, dialog care permite inițierea persoanei în orizontul spiritual al comunității și o ajută să-și descopere propria identitate. Cultura se constituie dintr-o multitudine de elemente, de departe, cea mai importantă fiind limba.

Despre importanța limbii materne în viața omului s-au scris pagini întregi. Astăzi, citez din Eminescu: „...Această parte intraductibilă a unei limbi formează adevărata ei zestre de la moștrămoși, pe când partea traductibilă este comoara gândirii omenestii în genere. Precum într-un sat ne bucurăm toți de oarecare bunuri, cari sunt ale tuturor și ale nimănui, uliți, grădini, piețe, tot astfel și în republica limbilor sunt drumuri bătute cari sunt a tuturor - adevărata avere proprie o are însă cineva acasă la sine“.

Fiecare popor are datoria să-și apere această avere, s-o sporească și s-o facă cunoscută celor din jur. Acest scop l-au avut și inițiatorii concursului național „Sărbătoarea limbii materne“:

Fanfara Școlii din Căndești, Botoșani

Școala cu clasele I-VIII Bălcăuți (profesori Anca Știubianu și Lăcrămioara Grigoriuc), în colaborare cu Inspectoratul Școlar Județean Suceava (inspector Lucia Mihoc) și UUR Suceava (președinte Ioan Bodnar). Concursul se adresează elevilor ciclului preșcolar, primar, gimnazial și liceal, care provin din școlile în care se studiază limba ucraineană de pe întreg teritoriul României.

În data de 19 februarie 2011, începând cu orele 10, la Dom Polski din Suceava s-a desfășurat cea de-a patra ediție a Concursului național „Sărbătoarea limbii materne“. Începând cu acest an, concursul este cuprins în Calendarul activ-

ităților educative de către Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului. Manifestarea a prefațat ziua de 21 februarie care a fost proclamată de UNESCO, în cadrul Conferinței Generale din 17 noiembrie 1999, drept Ziua Internațională a Limbii Materne, urmărindu-se astfel protecția și revigorarea bogatei diversități culturale prin promovarea limbilor ca formă de comunicare, interacțiune și înțelegere între popoare.

Argumentele pe care le-au folosit cele două coordonatoare, Anca Știubianu și Lăcrămioara Grigoriuc, în inițierea acestui proiect au fost următoarele: „Necesitatea implementării unui astfel de proiect constă în faptul că mai mult de jumătate dintre limbile lumii sunt pe cale de dispariție, iar promovarea, recunoașterea și utilizarea limbilor materne reprezintă o prioritate de nivel mondial. Limba maternă reprezintă identitatea națională și culturală a individului și este una dintre dimensiunile fundamentale ale ființei umane. Dat fiind faptul că suntem vorbitori de limbă maternă, dorim ca prin această activitate să contribuim la conservarea și promovarea specificului etnic și cultural. În conceperea acestui proiect am pornit și de la premiza că mulți dintre elevii noștri sunt talentați, dar talentul trebuie descoperit și cultivat. Din păcate, multe talente se risipesc... încercăm prin acest proiect să limităm această risipă. Considerăm că prin derularea acestui proiect beneficiarii lui vor avea prilejul de a conștientiza și promova bogăția, frumusețea limbii ucrainene și de a cultiva respectul pentru valorile propriei culturi“.

Obiectivul general al proiectului este „atragera tinerilor aparținând minorității ucrainene în activități comune menite să promoveze afirmarea identității culturale, ca fundament al dezvoltării viitoare a cetățeanului european“, iar dintre

obiectivele specifice amintim: promovarea valorilor ucrainene autentice; evidențierea contribuției limbii ucrainene la patrimoniul cultural universal; cultivarea respectului și prețuirii față de valorile înaintașilor; stimularea dorinței de a le îmbogăți prin creații proprii; dezvoltarea gândirii și a imaginației elevilor; lărgirea orizontului lor cultural; motivarea gustului artistic; cultivarea discernământului artistic; întărirea parteneriatelor dintre școli, autorități locale și reprezentanții comunității ucrainene din țară, în vederea dezvoltării și promovării bunelor relații; dezvoltarea comunicării sociale prin activități în echipă.

Juriul concursului a fost alcătuit din: Kolea Kureliuk - președintele organizației UUR din Măriștea, redactor al revistei „Curierul ucrainean“, membru în Comitetul de Conducere al UUR - filiala Suceava; Ioan Chideșciuc - președintele organizației UUR din Negostina, vicepreședinte al UUR, filiala Suceava, profesor, folclorist, critic literar; Mihai Cobziuc - preot, Aspazia Reguș-Seserman - conferențiar universitar doctor în cadrul Universității „Ștefan cel Mare“ din Suceava, traducător - președinte al

dl Vasyl Nerovnyi și dl Vasyl Boieciko

juriului; Lăcrămioara Grigoriuc - președintele organizației UUR din Bălcăuți, membru în Comisia de promovare a imaginii UUR filiala Suceava, profesor la ciclul primar, corespondent al revistei „Curierul ucrainean“; Dumitru Șveduneac - profesor de muzică.

La concurs au participat elevi de la școlile cu clasele I-VIII din localitățile: Bălcăuți, Rădăuți (Nr. 5, Bogdan Vodă), Slobozia-Grănicești, Negostina, Paltinu, Brodina, Milișăuți, Vășcăuți, Siret, Șerbăuți, Călinești-Enache, Moldova-Sulița, Izvoarele Sucevei, Brodina, Căndești, Mihăileni, de la Colegiul „Mihai Eminescu“ Suceava, Colegiul Național „Eudoxiu Hurmuzachi“ Rădăuți, Colegiul „Andronic Motrescu“ Rădăuți, Colegiul Tehnic Rădăuți, Colegiul Tehnic „Lațcu-Vodă“ Siret.

Partenerii media ai concursului au fost: Televiziunea Națională din Ujhorod-Ucraina, Radio Gold Rădăuți, TV Rădăuți, TV Bucovina-Suceava, Crai nou, Monitorul de Suceava, Săptămâna sireteană, Radio România Internațional - emisiunea în limba ucraineană, Radio Iași - rubrica pentru minorități, ziarele ucrainene Curierul ucrainean, Naș holos, Vilne slovo, Ukrainskyi visnyk și Dzvonyk - București.

Pregătirea elevilor pentru viața democratică pretinde asimilarea unor valori universale precum libertatea, justiția și pacea. De asemenea, ea presupune evidențierea imperativelor toleranței, solidarității, deschiderii spre diferență, dimensiuni esențiale în contextul pluralismului actual. Pe aceste coordonate se înscrie și Concursul național „Sărbătoarea limbii materne“. Menționăm și faptul că în cadrul manifestării de la Dom Polski a avut loc și festivitatea de înmânare a diplomelor câștigătorilor Concursului internațional de limbă și literatură ucraineană „Petro Iațyk“ (competiție pentru diaspora ucraineană din întreaga lume). România a obținut 54 de premii, dintre care 31 au poposit la Suceava (locul I - 13, locul II - 11, locul III - 7). Diplomele au fost înmânate de către domnul consul general Vasyl Boieciko și domnul consul Vasyl Nerovnyi de la Consulatul Ucrainei la Suceava. Elevii premiați au fost de la școlile Bălcăuți, Negostina, Călinești-Cuparencu, Paltinu, Colegiul Național „Mihai Eminescu“ și Colegiul Tehnic „Lațcu-Vodă“ din Siret.

Lăcrămioara GRIGORCIUC

Mihai Eminescu - Pavlo Hrabovskyi: „dialogul“ consonanțelor poetice

În pofida unei evidente originalități a poezilor de geniu din toate timpurile, originalitate conferită de individualitatea lor creatoare, irepetabilă și unică în felul ei, operele acestora, în genere, atestă, totuși, două categorii de similitudini: 1/ similitudini explicabile, datorate unor anumite împrejurări (relațiilor reciproce ale poezilor în planul vieții sau al creației, apartenenței lor la aceeași literatură națională sau la un anumit curent din literatura națională, europeană sau universală ș.a.) și 2/ așa-zisele similitudini întâmplătoare, pentru care, la prima vedere, nu ar fi existat un anume impuls comun al apariției lor, dar geneza cărora, în cele din urmă, pare explicabilă, deoarece chiar și într-un fenomen atât de complex cum este procesul literar, aproape nici un fapt nu apare la modul cu totul întâmplător.

Similitudinile poetice de ordin tematic, ideatic și structural consunând la modul similar sau cu oarecare nuanțări, metaforic vorbind, constituie un „dialog“ sui-generis între creatorii cunoscuți sau necunoscuți, apropiați sau aflați la distanță unii de alții, un „dialog“ în plan contemporan sau peste timp etc., care în mod evident nu are loc între poezii înșiși, ci se realizează prin operele lor ce „emană“ în permanență, asemenea bulgărului de uraniu, un mesaj artistic incifrat către generațiile de cititori, în planul sincron și diacronic al formațiunilor sociale în succesiunea lor.

Marcând ziua de naștere a Luceafărului poeziei românești, devenită începând din acest an și Ziua Culturii Naționale a României, în planul „dialogului“ cultural româno-ucrainean vom încerca să evidențiem câteva consonanțe poetice în creația lui Mihai Eminescu și în cea a poetului clasic ucrainean Pavlo Hrabovskyi, similitudini evidente, interesante, ba chiar incitante și, pare-se, nesemnificate până în prezent.

Fiind contemporani (Eminescu s-a născut în anul 1850, Hrabovskyi - în 1864), ei au fost martorii unor evenimente și stări sociale întrucâtva asemănătoare. Personal nu s-au cunoscut (fapt ce, uneori, favorizează familiarizarea reciprocă în planul creației), drumurile vieților lor nu s-au intersectat niciodată. Eminescu a plecat din Cernăuți în 1866, cu doi ani după nașterea lui Hrabovskyi. Drumul vieții lui Hrabovskyi s-a așternut astfel, încât el în nici un fel nu ar fi putut să-l întâlnească pe Eminescu.

Când la începutul lunii august 1885 Eminescu, bolnav, sosește la sanatoriul doctorului Iakimovici de la Limanul Andreevski de lângă Odesa, Hrabovskyi, exmatriculat anterior de la Seminarul Teologic din Harkiv, pe data de 25 noiembrie a aceluiași an, este luat la armată, transferat fiind, apoi, în districtul militar Orenburg. Tot restul vieții sale (peste douăzeci de ani), până la moarte (1902), l-a petrecut în închisori și deportări în Siberia Răsăriteană. După numai un an petrecut la Limanul Andreevski, Eminescu se întoarce în 1886 la Iași, aflându-se, apoi, până la moarte (1889), la București.

Cu siguranță, nici unul dintre ei nu a cunoscut opera celuilalt. Poeziile lui Eminescu au fost publicate înaintea poeziilor lui Hrabovskyi, prin urmare, întâietatea abordării diferitelor teme (inclusiv și a celor consonante) îi aparține lui Eminescu. Hrabovskyi, de altfel, nici nu ar fi putut să-l citească pe Eminescu necunoscând limba română, iar prima traducere din Eminescu în ucraineană a apărut în 1903, la un an după moartea lui Hrabovskyi. Eminescu, în

schimb, cum subliniază cei mai autoritari exegeți români, cunoștea foarte bine limba ucraineană, mai mult ca sigur, l-a citit pe Taras Șevcenko și pe alți poeți ucraineni contemporani cu el, afară de Hrabovskyi, cum s-ar părea, căci poeziile acestuia încep să vadă lumina tiparului începând cu 1894, la cinci ani după moartea lui Eminescu.

Cu toate acestea, în creația lui Mihai Eminescu și în cea a lui Pavlo Hrabovskyi se întâlnesc destule consonanțe poetice, de ordin tipologic, în abordarea temei patriei, a vieții mizere din acea vreme, a rolului poetului în viața socială, îndatoririle tinerelor generații față de destinul patriei lor, precum și abordarea altor teme ce reprezintă cugetări poetice privind stările asemănătoare întrucâtva în ambele țări, cugetări ce pot fi relevate, de altfel, și în creația poezilor vremii din alte literaturi vecine.

În câteva cazuri însă consonanțele sunt de o frapantă concretețe chiar și la nivelul lexemati-co-noțional, ca aceea, de pildă, a definirii folclorului, care pentru Eminescu este un „izvor curat ca lacrima și mai prețios ca aurul“, un „izvor pururi reîntineritor“ „pe care se poate întemeia o adevărată literatură, trainică, care să ne placă nouă și să fie originală pentru alții“, pentru Hrabovskyi folclorul fiind același „izvor din care întru sănătate încă multă vreme se vor adăpa urmașii“.

Un prim „dialog“ al consonanțelor poetice întâmplătoare (contextul social similar fiind probabilul lor suport genetic), întâlnim în poezia lui Eminescu „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie“ și poezia lui Hrabovskyi „Do Rusi-Ukrainy“ („La Rus-Ucraina“ ar trebui tradus, cum de altfel și-a intitulat Eminescu cunoscuta poezie de tinerete, „La Bucovina“), poezii ce conțin, în esență, câte patru motive tematice. În poezia sa, „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie“ Eminescu urează iubitei sale patrii: 1/ „La trecutu-(ți) mare, mare viitor“, 2/ „steagurile tricolore“ să vestească „lumii large“ triumful „visului de glorie“, 3/ „Îngerul iubirii, îngerul de pace“ să i se alăture, 4/ „Fiii (ei) trăiască numai în frăție“.

Urările binevoitoare adresate de Hrabovskyi patriei sale, Ucraina, la modul ideatic, consună cu cele ale lui Eminescu, ele vizând, cum a procedat și poetul român, situația specială social-istorică națională în care se afla atunci patria sa: 1/ Ucraina să-și dobândească libertatea și „raiul de mult așteptat“, 2/ să cunoască gloria și măreția, 3/ urmașii să crească în iubire, 4/ eliberându-se din jugul veșnic, Ucraina „să înflorească în armonie cu toți apropiații ei“.

Neavând un suport „palpabil“, consonanțele acestui „dialog“ poetic pot fi considerate ca aparținând tipului de poezii de angajament social. Poezia lui Eminescu, publicată pentru prima dată în revista „Familia“ (14 aprilie, 1867), la trei ani după nașterea lui Hrabovskyi, concepută din marea dragoste față de patria sa de poetul de 17 ani, „trebuie privită, consideră Perpessicius, ca un reflex al evenimentelor contemporane, precum mișcările garibaldiene pentru eliberarea Italiei“ mișcări ce au avut un pronunțat ecou în inima studenților români din Turin¹. Poezia lui Hrabovskyi, tipărită pentru prima dată în 1894, la 5 ani după moartea lui Eminescu, face parte dintr-un grupaj de versuri închinată Ucrainei: „Do Ukrainy“ („La Ucraina“), „Ukraina prysnylas meni“ („Ucraina mi-a apărut în vis“), „O iaka ty sumna, Ukraino moia“ („O, cât ești de tristă, Ucraina mea“),

„Oțe citav ia pro svity“ („Citsem eu acestea despre lume“), „Do Ukrainy“ („La Ucraina. Stau în robie și alene visez“) și altele ce denotă o mare dragoste filială față de patria sa. Aflându-se departe de aceasta (deportat în Siberia), asemenea lui Taras Șevcenko, ca de altfel și asemenea tânărului Eminescu de 16 ani aflat în scurtul răstimp la Blaj după plecarea sa din Cernăuți, totdeauna când se gândește la îndrăgita lui Bucovina „Sufletul i-apasă nouri de suspine“ și un „dor tainic“ îl „mână înspre“ ea, Pavlo Hrabovskyi ar „zbura cu sufletul“ spre Ucraina natală și ar săruta-o „printre lacrimi“, căci în Siberia „e la fel de trist și-n zi de lucru și-n sărbătoare“, „Inima însingurată alinare nu are“.

Având unele similitudini și în planul lexemico-sintagmatic, ca de pildă „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie“ (Eminescu) și „Ți-aș dori eu ție, patria-mi natală“ (Hrabovskyi), între cele două poezii există o mare deosebire structural-stilistică. Discursul poetic eminescian (32 versuri) este mult mai elaborat (trăsătură proprie și altor poezii ale lui Eminescu), discursul lui Hrabovskyi (12 versuri) fiind unul „economic“, de altfel clasicul ucrainean este considerat drept maestru al „desenului“ liric comprimat și emoționant.

Un și mai interesant „dialog“ al consonanțelor identice și, altele, aproape identice ale constructelor poetice, datorate, de data aceasta, unei surse genetice comune, întâlnim în poemul lui Eminescu „Viața“ și poezia lui Hrabovskyi „Șvacika“ („Cusătoreasa“).

Apariția poeziei lui Hrabovskyi este învăluită într-un fel de mister. În istoria literară ucraineană a devenit un loc comun afirmația precum că, arestat în 1882 și exmatriculat din Seminarul Teologic din Harkiv cu interdicția de a nu părăsi satul natal, Hrabovskyi, contemplând viața grea din acea vreme, ar fi creat (între 1882-1885) primele variante ale poeziilor sale, „Trudivnyk“ („Truditorul“) și „Șvacika“ („Cusătoreasa“), fără a se menționa alte impulsuri ale apariției celei de a doua poezii.

Problema genezei poemului eminescian „Viața“, în schimb, s-a aflat în atenția istoricilor literari. Dumitru Caracostea, spre exemplu, susține că acest poem ar fi o încercare de tinerete a lui Eminescu, ce poate fi alăturată creației lui Cezar Bolliac², părere împărtășită și de D. Popovici³. Ideea compunerii acestei poezii i-a venit lui Eminescu ceva mai târziu, în perioada studiilor la Berlin, conchide emineșcologul contemporan, Constantin Popovici⁴. Într-unul din caietele sale berlineze din 1873, Eminescu notează impresiile sale în urma lecturii poeziei care, conform presupunerii lui Caracostea, ar fi fost „Cântecul cămășii“ al liricului englez Thomas Hood (1799-1845).

¹ Cf. M. Eminescu, *Opere*. Vol. 1. Ediție îngrijită de Perpessicius, București, 1939, p. 256.

² D. Caracostea, *Arta cuvântului la Eminescu*, București, p. 937, p. 74.

³ D. Popovici, *Poezia lui Eminescu*, Cluj, 1948, p. 138.

⁴ Constantin Popovici, Eminescu. *Viața și opera*. Ediția a V-a, revăzută și completată, Editura A.S.E.M., Chișinău, 2001, p. 360.

(Continuare în numărul următor)

Ioan REBUȘAPCĂ

